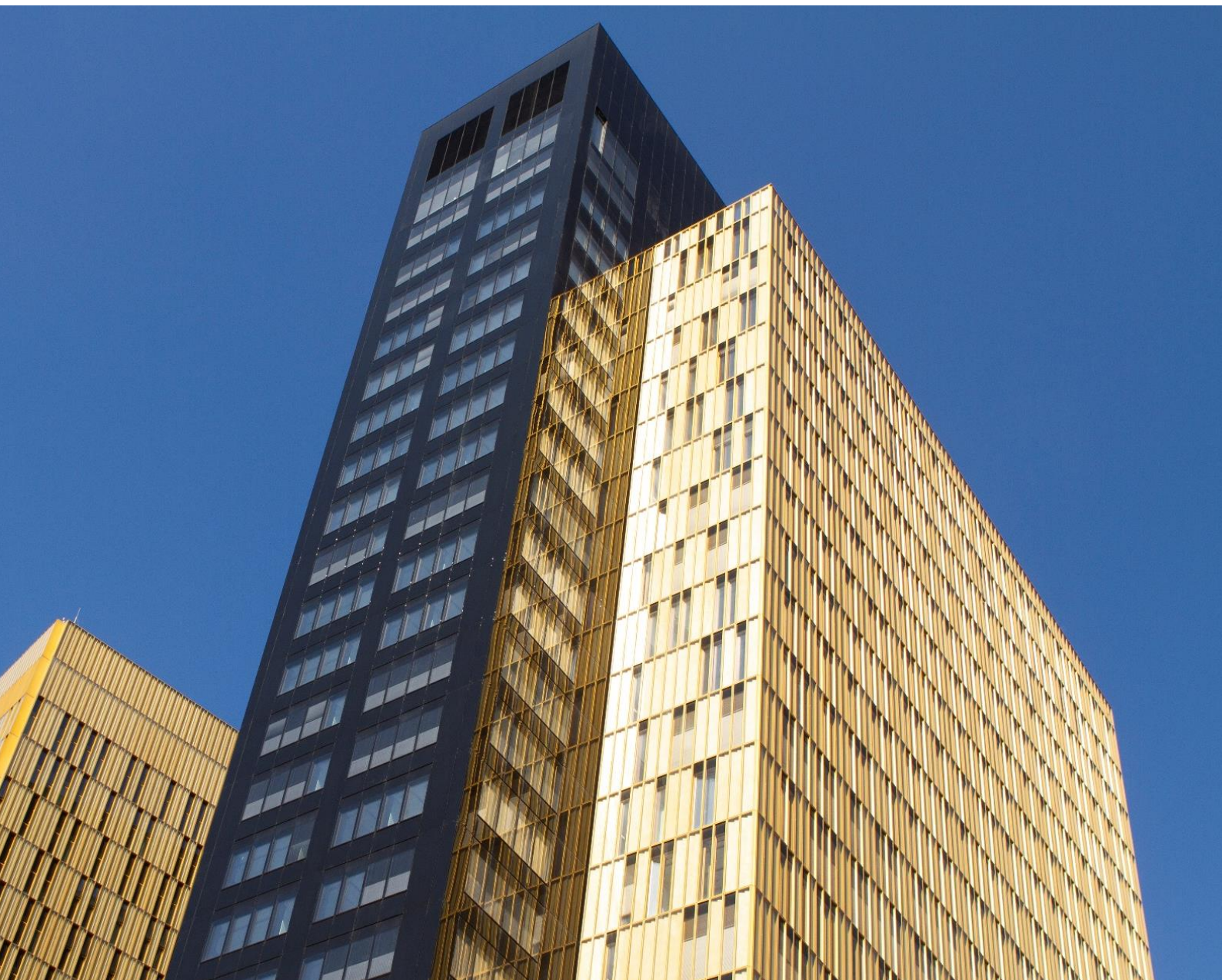

Tematický súhrn

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

Predhovor

Na základe článku 63 Zmluvy o ES bolo prijaté nariadenie Rady (ES) č. 343/2003 z 18. februára 2003 ustanovujúce kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 50, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 109; ďalej len „nariadenie Dublin II“), ktoré nadobudlo účinnosť 17. marca 2003. Toto nariadenie bolo zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 31; ďalej len „nariadenie Dublin III“), prijatým na základe článku 78 ods. 2 písm. e) ZFEÚ. Nariadenie Dublin III nadobudlo účinnosť 19. júla 2013 a uplatňuje sa na žiadosti o medzinárodnú ochranu podané od 1. januára 2014.

Základnou zásadou týchto textov je, že každú žiadosť o azyl alebo medzinárodnú ochranu, ktorú podá štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti na území členského štátu, ako aj na hranici alebo v tranzitnom priestore, musí posúdiť iba jeden členský štát. Tieto nariadenia definujú kritériá na určenie členského štátu povereného posúdením žiadosti a proces umožňujúci toto určenie.

Kritériá na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu sú hierarchicky usporiadané v kapitole III nariadenia Dublin III¹ a majú umožniť členskému štátu, v ktorom je podaná žiadosť o medzinárodnú ochranu, zistiť, ktorému členskému štátu napokon pripadne posúdenie tejto žiadosti.

Uvedené kritériá sú formulované v kapitole III a sú uvedené v tomto poradí:

- najlepší záujem maloletej osoby bez sprievodu,²
- prítomnosť rodinného príslušníka, ktorý buď požíva medzinárodnú ochranu³ alebo je žiadateľom⁴ o medzinárodnú ochranu na území členského štátu,
- zachovanie rodinného vzťahu,⁵
- vydanie povolení na pobyt alebo víz,⁶
- protiprávny vstup a/alebo pobyt,⁷
- vstup v prípade zrušenej vízovej povinnosti,⁸
- žiadosť o azyl podaná v medzinárodnom tranzitnom priestore.⁹

¹ Konkrétnejšie v článkoch 8 až 15 tohto nariadenia. Predtým sa nachádzali v článkoch 6 až 14 nariadenia Dublin II.

² Článok 8 nariadenia Dublin III, respektíve článok 6 nariadenia Dublin II.

³ Článok 9 nariadenia Dublin III, respektíve článok 7 nariadenia Dublin II.

⁴ Článok 10 nariadenia Dublin III, respektíve článok 8 nariadenia Dublin II.

⁵ Článok 11 nariadenia Dublin III, respektíve článok 14 nariadenia Dublin II.

⁶ Článok 12 nariadenia Dublin III, respektíve článok 9 nariadenia Dublin II.

⁷ Článok 13 nariadenia Dublin III, respektíve článok 10 nariadenia Dublin II.

⁸ Článok 14 nariadenia Dublin III, respektíve článok 11 nariadenia Dublin II.

⁹ Článok 15 nariadenia Dublin III, respektíve článok 12 nariadenia Dublin II.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

Tieto kritériá sú uplatňované na základe situácie, ktorá existuje v čase, keď žiadateľ podá po prvýkrát žiadosť o azyl v členskom štáte.¹⁰

Ďalšie špecifické kritériá na určenie zodpovedného členského štátu boli upravené nariadeniami Dublin II a Dublin III.

Tak predovšetkým keď nie je možné určiť žiaden zodpovedný členský štát na základe kritérií uvedených v týchto nariadeniach, je za jej posúdenie zodpovedný prvý členský štát, v ktorom bola žiadosť o medzinárodnú ochranu podaná.¹¹ Ďalej ak nie je možné odovzdanie žiadateľa do členského štátu, ktorý je primárne určený za zodpovedný, pretože sa zo závažných dôvodov možno domnievať, že v konaní o azyle a podmienkach prijímania žiadateľov existujú v danom členskom štáte systémové chyby, na základe ktorých hrozí neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie v zmysle článku 4 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), členský štát uskutočňujúci proces určovania zodpovedného členského štátu pokračuje v posudzovaní kritérií stanovených v kapitole III s cieľom zistiť, či iný členský štát nemôže byť určený ako zodpovedný. Ak nemožno vykonať odovzdanie žiadateľa do žiadneho členského štátu určeného na základe kritérií stanovených v kapitole III alebo do prvého členského štátu, v ktorom bola podaná žiadosť, stane sa zodpovedným členským štátom členský štát, ktorý uskutočňuje proces určovania zodpovedného členského štátu.¹²

Okrem toho osobitné pravidlá sú upravené v prípade, keď je žiadateľ závislý od svojho rodinného príslušníka, ktorý sa oprávnenne zdržiava v niektorom z členských štátov, alebo keď je od pomoci žiadateľa závislý jeho rodinný príslušník.¹³ Napokon ustanovenie o práve vlastného uváženia¹⁴ umožňuje každému členskému štátu posúdiť žiadosť o medzinárodnú ochranu, ktorú v ňom podal štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti, dokonca aj keď mu podľa kritérií stanovených v týchto nariadeniach neprislúcha zodpovednosť za takéto posúdenie.

¹⁰ Článok 7 ods. 2 nariadenia Dublin III, respektíve článok 5 ods. 2 nariadenia Dublin II.

¹¹ Článok 3 ods. 2 prvý pododsek nariadenia Dublin III, respektíve článok 13 nariadenia Dublin II.

¹² Článok 3 ods. 2 druhý a tretí pododsek nariadenia Dublin III. Nariadenie Dublin II neobsahovalo zodpovedajúce ustanovenia. Ustanovenia článku 3 ods. 2 druhého a tretieho pododseku nariadenia Dublin III boli totiž vložené v nadväznosti na vývoj judikatúry a konkrétnejšie v nadväznosti na [rozsudok z 21. decembra 2011 \(veľká komora\), N. S. a i. \(C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865\)](#).

¹³ Článok 16 nariadenia Dublin III, nazvaný „Závislé osoby“. Predtým článok 15 nariadenia Dublin II, bežne označovaný názvom „humanitárna doložka“.

¹⁴ Článok 17 nariadenia Dublin III, nazvaný „Ustanovenia o práve vlastného uváženia“. Predtým to bol článok 3 ods. 2 nariadenia Dublin II, bežne označovaný názvom „ustanovenie o zvrchovanosti“, ktorý viedol k viacerým rozhodnutiam Súdneho dvora [rozsudky [z 21. decembra 2011 \(veľká komora\), N. S. a i. \(C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), a [zo 14. novembra 2013 \(veľká komora\), Puid \(C-4/11, EU:C:2013:740\)](#)].

Zoznam citovaných aktov

Nariadenie Rady (ES) č. 343/2003 z 18. februára 2003 ustanovujúce kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 50, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 109)

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 31)

Nariadenie Komisie (ES) č. 1560/2003 z 2. septembra 2003, ktoré ustanovuj[e] podrobné pravidlá na uplatňovanie nariadenia Rady (ES) č. 343/2003 ustanovujúceho kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 222, 2003, s. 3; Mim. vyd. 19/006, s. 200)

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. marca 2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Ú. v. EÚ L 105, 2006, s. 1), zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 610/2013 z 26. júna 2013 (Ú. v. EÚ L 182, 2013, s. 1)

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 60)

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 96)

Smernica Rady 2001/55/ES z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov (Ú. v. ES L 212, 2001, s. 12; Mim. vyd. 19/004, s. 162)

Obsah

PREDHOVOR	3
ZOZNAM CITOVANÝCH AKTOV	5
I. URČENIE ZODPOVEDNÉHO ČLENSKÉHO ŠTÁTU	8
1. Kritériá na určenie zodpovedného členského štátu.....	8
1.1. Najlepší záujem maloletej osoby	8
1.2. Rodinné vzťahy	9
1.2.1. Prítomnosť rodinného príslušníka, požívateľa medzinárodnej ochrany	9
1.2.2. Vzťah závislosti	12
1.3. Vstup na územie.....	13
2. Výnimky z kritérií na určenie zodpovedného členského štátu	15
2.1. Riziko porušenia článku 4 Charty	15
2.2. Ustanovenie o práve vlastného uváženia dotknutého členského štátu	24
3. Neexistencia výslovného rozhodnutia o určení zodpovedného členského štátu.....	27
4. Premiestnenie – Mechanizmus dočasnej výnimky z dublinského mechanizmu.....	28
II. KONANIE O ODOVZDANÍ DO ZODPOVEDNÉHO ČLENSKÉHO ŠTÁTU	34
1. Prijatie späť v prípade protiprávneho návratu do členského štátu, ktorý uskutočnil odovzdanie	34
2. Predčasné rozhodnutie o odovzdaní	35
3. Lehota na odovzdanie.....	36
III. ROZSAH SÚDNEHO PRESKÚMANIA ROZHODNUTIA O ODOVZDANÍ.....	39
1. Obmedzené súdne preskúmanie – Nariadenie Dublin II	39
2. Rozšírené súdne preskúmanie – Nariadenie Dublin III	40
2.1. Nedodržanie technických ustanovení.....	41
2.2. Nedodržanie lehôt	45
2.3. Preskúmanie rozhodnutia o odovzdaní v prípade prijatia späť.....	49
2.4. Preskúmanie rozhodnutia o prevzatí maloletej osoby bez sprievodu	52
2.5. Možnosť odvolávať sa na okolnosti, ktoré nastali po prijatí rozhodnutia o odovzdaní	54

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

I. Určenie zodpovedného členského štátu

1. Kritériá na určenie zodpovedného členského štátu

1.1. Najlepší záujem maloletej osoby

Rozsudok zo 6. júna 2013 (štvrtá komora), MA a i. (C-648/11, [EU:C:2013:367](#))

„Nariadenie (ES) č. 343/2003 – Určenie zodpovedného členského štátu – Maloletá osoba bez sprievodu – Žiadosti o azyl podané postupne v dvoch členských štátoch – Neexistencia rodinného príslušníka maloletej osoby na území členského štátu – Článok 6 druhý odsek nariadenia č. 343/2003 – Odovzdanie maloletej osoby do členského štátu, v ktorom táto maloletá osoba podala svoju prvú žiadosť – Zlučiteľnosť – Najlepší záujem dieťaťa – Článok 24 ods. 2 Charty“

Dve maloleté osoby s eritrejskou štátnou príslušnosťou (MA a BT) a jedna maloletá osoba s irackou štátnou príslušnosťou (DA) požiadali o azyl v Spojenom kráľovstve. Žiaden z ich rodinných príslušníkov sa oprávnenne nezdržiaval v inom členskom štáte Únie. Britské orgány konštatovali, že maloleté osoby už podali žiadosti o azyl v iných členských štátoch, a to v Taliansku (MA a BT) a v Holandsku (DA). Bolo teda rozhodnuté, že maloleté osoby budú odovzdané do týchto štátov, keďže tieto štáty sa považovali za zodpovedné za posúdenie ich žiadostí o azyl.

Ak je žiadateľom o azyl maloletá osoba bez sprievodu, nariadenie Dublin II stanovuje, že členským štátom zodpovedným za posúdenie žiadosti je ten, v ktorom sa jej rodinný príslušník oprávnenne zdržiava za predpokladu, že je to v záujme maloletého. Ak neexistuje rodinný príslušník, členským štátom zodpovedným za posúdenie žiadosti je ten, v ktorom maloletá osoba podala svoju žiadosť o azyl, pričom toto nariadenie nešpecifikuje, či ide o prvú žiadosť podanú maloletou osobou v členskom štáte alebo o žiadosť, ktorú podal v inom členskom štáte ako poslednú.

V tejto súvislosti Súdny dvor vyslovil, že keď maloletá osoba bez sprievodu, ktorá nemá žiadneho rodinného príslušníka oprávnenne sa zdržiavajúceho na území Európskej únie, podala žiadosti o azyl vo viacerých členských štátoch, členským štátom zodpovedným za posúdenie žiadosti bude členský štát, v ktorom sa tento maloletý nachádza potom, ako v ňom podal žiadosť. Tento záver vyplýva z kontextu a cieľa nariadenia, ktoré má zaručiť efektívny prístup k posúdeniu, či sa žiadateľovi o azyl prizná postavenie utečenca, pričom priznáva osobitnú pozornosť maloletým osobám bez sprievodu. Keďže teda tieto osoby tvoria kategóriu obzvlášť zraniteľných osôb, je dôležité nepredlžovať konanie o určenie zodpovedného členského štátu viac, než je nevyhnutné, z čoho vyplýva, že takéto maloleté osoby v zásade nie sú odovzdávané do iného členského štátu.

Tieto úvahy sú potvrdené požiadavkou rešpektovať základné práva, medzi ktoré patrí právo zabezpečiť, aby sa pri všetkých opatreniach, ktoré sa týkajú detí, či už prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, brali do úvahy v prvom rade

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

najlepšie záujmy dieťaťa.¹⁵ V záujme maloletých osôb bez sprievodu je preto dôležité, aby sa zbytočne nepredlžovalo konanie o určenie zodpovedného členského štátu, ale aby sa týmto maloletým osobám zabezpečil rýchly prístup ku konaniam o určenie postavenia utečenca.

Súdny dvor spresnil, že takýto výklad neznamená, že maloletá osoba bez sprievodu, ktorej žiadosť o azyl bola z vecného hľadiska zamietnutá v prvom členskom štáte, môže ďalej nútiť iný členský štát k preskúmaniu žiadosti o azyl. Od členských štátov sa totiž nevyžaduje, aby overovali, či žiadateľ má postavenie utečenca, ak sa žiadosť považuje za neprípustnú z dôvodu, že žiadateľ o azyl podal po konečnom rozhodnutí identickú žiadosť.

1.2. Rodinné vzťahy

1.2.1. Prítomnosť rodinného príslušníka, požívateľa medzinárodnej ochrany

Rozsudok z 1. augusta 2022, Bundesrepublik Deutschland (Dieťa utečencov narodené mimo hostiteľského štátu) (C-720/20, [EU:C:2022:603](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spoločná azylová politika – Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 (Dublin III) – Žiadosť o medzinárodnú ochranu podaná maloletou osobou v členskom štáte jej narodenia – Rodičia tejto maloletej osoby, ktorým bolo predtým priznané postavenie utečenca v inom členskom štáte – Článok 3 ods. 2 – Článok 9 – Článok 20 ods. 3 – Smernica 2013/32/EÚ – Článok 33 ods. 2 písm. a) – Prípustnosť žiadosti o medzinárodnú ochranu a zodpovednosť za jej posúdenie“

Žalobkyňa, štátna príslušníčka Ruskej federácie, sa narodila v Nemecku v roku 2015. V marci 2012 bolo jej rodičom a jej piatim súrodencom, tiež ruskej štátnej príslušnosti, priznané postavenie utečenca v Poľsku. V decembri 2012 odišli z Poľska do Nemecka, kde podali žiadosti o medzinárodnú ochranu. Poľská republika odmietla vyhovieť dožiadaniu nemeckých orgánov, aby tieto osoby prijala späť, a to z dôvodu, že už požívali medzinárodnú ochranu na jej území. Následne nemecké orgány zamietli žiadosti o medzinárodnú ochranu ako neprípustné z dôvodu postavenia utečenca, ktoré už týmto osobám bolo priznané v Poľsku. Rodina žalobkyne sa však naďalej zdržiavala na území Nemecka.

V marci 2018 podala žalobkyňa na nemecké orgány žiadosť o medzinárodnú ochranu. Táto žiadosť bola zamietnutá ako neprípustná okrem iného na základe nariadenia Dublin III.

¹⁵ Okrem toho treba zdôrazniť, že článok 8 ods. 4 nariadenia Dublin III už v súčasnosti uvádza toto zohľadnenie najlepšieho záujmu dieťaťa pri určení členského štátu zodpovedného za rozhodovanie o žiadostiach maloletých osôb bez sprievodu.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

Vnútroštátny súd, na ktorý bola podaná žaloba proti tomuto zamietavému rozhodnutiu, mal pochybnosti vo vzťahu k otázke, či Spolková republika Nemecko je členským štátom zodpovedným za posúdenie žiadosti žalobkyne, a v prípade kladnej odpovede, či je tento členský štát oprávnený túto žiadosť zamietnuť ako neprípustnú na základe smernice „o konaniach“.

Konkrétnejšie sa tento súd zamýšľal nad analogickým uplatnením určitých ustanovení nariadenia Dublin III a smernice „o konaniach“ na situáciu žalobkyne. V tejto súvislosti sa jednak pýtal, či – s cieľom zamedziť sekundárnej migrácii – sa článok 20 ods. 3 nariadenia Dublin III týkajúci sa okrem iného situácie detí narodených po príchode žiadateľa o medzinárodnú ochranu, uplatňuje na žiadosť o medzinárodnú ochranu podanú maloletou osobou v členskom štáte jej narodenia, keď jej rodičia už požívajú medzinárodnú ochranu v inom členskom štáte.¹⁶ Okrem toho sa pýtal, či sa článok 33 ods. 2 písm. a) smernice „o konaniach“¹⁷ uplatňuje na maloletú osobu, ktorej rodičia požívajú medzinárodnú ochranu v inom členskom štáte, no ktorá ju samotná nepožíva.

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore odpovedal na tieto otázky záporne. Konkrétnejšie uviedol jednak to, že podľa nariadenia Dublin III je členský štát, v ktorom maloletý podá písomnú žiadosť o medzinárodnú ochranu, zodpovedný za posúdenie tejto žiadosti, a jednak to, že členský štát nemôže vyhlásiť jeho žiadosť za neprípustnú z dôvodu, že jeho rodinní príslušníci opustili iný členský štát, v ktorom požívali medzinárodnú ochranu, a protiprávne odišli do členského štátu, v ktorom maloletá osoba podala svoju žiadosť. Bez písomnej žiadosti je za posúdenie zodpovedný prvý členský štát, ktorému bola podaná žiadosť o medzinárodnú ochranu, pokiaľ nie je určený iný členský štát na základe kritérií uvedených v nariadení.

V tejto súvislosti Súdny dvor v prvom rade konštatoval, že článok 20 ods. 3 nariadenia Dublin III sa analogicky neuplatňuje na situáciu, keď maloletá osoba a jej rodičia podajú žiadosti o medzinárodnú ochranu v členskom štáte, v ktorom sa toto dieťa narodilo, pričom rodičia už požívajú medzinárodnú ochranu v inom členskom štáte. Jednak totiž toto ustanovenie predpokladá, že rodinní príslušníci maloletej osoby majú stále postavenie „žiadateľa“, takže neupravuje situáciu dieťaťa, ktoré sa narodilo potom, ako jeho rodinní príslušníci získali medzinárodnú ochranu v inom členskom štáte, ako je štát, v ktorom sa dieťa narodilo a v ktorom býva so svojou rodinou. Okrem toho postavenie maloletej osoby, ktorej rodinní príslušníci sú žiadateľmi o medzinárodnú ochranu, a postavenie maloletej osoby, ktorej rodinní príslušníci už požívajú takúto ochranu, nie sú porovnateľné v kontexte režimu zavedeného nariadením Dublin III. Pojmy „žiadateľ“¹⁸

¹⁶ Podľa tohto ustanovenia, ktoré sa týka postupu prevzatia, je postavenie maloletej osoby, ktorá sprevádza žiadateľa o medzinárodnú ochranu a ktorá spĺňa definíciu „rodinného príslušníka“, neoddeliteľné od postavenia jeho rodinného príslušníka a zaoberá sa ním členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti uvedeného rodinného príslušníka o medzinárodnú ochranu, aj keď táto maloletá osoba nie je samostatným žiadateľom, za predpokladu, že je to v najlepšom záujme maloletej osoby. Rovnaký postup sa vzťahuje na deti narodené potom, ako žiadateľ pricestoval na územie členských štátov, bez toho, aby bolo potrebné začať nový postup vo veci ich prevzatia.

¹⁷ Podľa tohto ustanovenia môžu členské štáty považovať žiadosť o medzinárodnú ochranu za neprípustnú, ak iný členský štát poskytol medzinárodnú ochranu.

¹⁸ V zmysle článku 2 bodu c) nariadenia Dublin III.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

a „osoba požívajúca medzinárodnú ochranu“¹⁹ sa totiž vzťahujú na rozdielne právne postavenia, ktoré sú upravené odlišnými ustanoveniami tohto nariadenia. V dôsledku uvedeného by analogické uplatnenie článku 20 ods. 3 na situáciu maloletej osoby, ktorej rodinní príslušníci už požívajú medzinárodnú ochranu, pripravilo tak túto maloletú osobu, ako aj členský štát, ktorý túto ochranu jej rodinným príslušníkom poskytol, o uplatnenie mechanizmov stanovených týmito nariadením. Toto by malo za dôsledok predovšetkým to, že by takáto maloletá osoba mohla byť predmetom rozhodnutia o odovzdaní bez toho, aby sa vo vzťahu k nej začal postup vo veci jej prevzatia.

Okrem toho nariadenie Dublin III stanovuje osobitné pravidlá v prípade, keď je konanie, ktoré bolo začaté vo vzťahu k rodinným príslušníkom žiadateľa, ukončené a keď už týmito osobám ako osobám požívajúcim medzinárodnú ochranu bolo povolené zdržiavať sa v členskom štáte. Konkrétnejšie jeho článok 9 stanovuje, že v takejto situácii je tento členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu pod podmienkou, že dotknuté osoby vyjadrili svoje želanie písomne. Je pravda, že táto podmienka vylučuje uplatnenie článku 9 v prípade, že vyjadrenie takéhoto želania neexistuje. Táto situácia môže nastať najmä vtedy, keď je žiadosť o medzinárodnú ochranu dotknutej maloletej osoby podaná v nadväznosti na nelegálnu sekundárnu migráciu jej rodiny z prvého členského štátu do členského štátu, v ktorom je táto žiadosť podaná. Táto okolnosť však nič nemení na skutočnosti, že normotvorca Únie upravil v tomto článku ustanovenie, ktoré sa vzťahuje práve na uvedenú situáciu. Okrem toho vzhľadom na jasné znenie článku 9 sa od tejto požiadavky písomného prejavu želania nemožno odchyliť.

Za týchto okolností v situácii, v ktorej dotknuté osoby písomne nevyjadrili želanie, aby členským štátom zodpovedným za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu dieťaťa bol ten členský štát, v ktorom bol rodinným príslušníkom tejto osoby povolený pobyt ako osobám požívajúcim medzinárodnú ochranu, sa určenie zodpovedného členského štátu vykoná na základe článku 3 ods. 2 nariadenia Dublin III.²⁰

V druhom rade Súdny dvor konštatoval, že článok 33 ods. 2 písm. a) smernice „o konaniach“ sa analogicky neuplatňuje na žiadosť o medzinárodnú ochranu podanú maloletou osobou v členskom štáte, pokiaľ nie samotná táto maloletá osoba, ale jej rodičia požívajú medzinárodnú ochranu v inom členskom štáte. V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že táto smernica taxatívne vymenúva situácie, v ktorých členské štáty môžu považovať žiadosť o medzinárodnú ochranu za neprípustnú. Okrem toho má ustanovenie upravujúce tieto dôvody neprípustnosti povahu výnimky z povinnosti členských štátov posúdiť z vecného hľadiska všetky žiadosti o medzinárodnú ochranu. Z taxatívnej povahy tohto ustanovenia a z toho, že má toto ustanovenie povahu výnimky, vyplýva, že sa má vykladať reštriktívne, a teda ho nemožno uplatniť na situáciu, ktorá

¹⁹ V zmysle článku 2 bodu f) nariadenia Dublin III.

²⁰ Podľa tohto ustanovenia, keď nie je možné určiť žiaden zodpovedný členský štát na základe kritérií uvedených v nariadení Dublin III, je za posúdenie tejto žiadosti zodpovedný prvý členský štát, v ktorom bola žiadosť o medzinárodnú ochranu podaná.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

nezodpovedá jeho zneniu. Jeho pôsobnosť *ratione personae* sa preto nemôže vzťahovať aj na žiadateľa o medzinárodnú ochranu, ktorý sám takúto ochranu nepožíva.

1.2.2. Vzťah závislosti

Rozsudok zo 6. novembra 2012 (veľká komora), K (C-245/11, [EU:C:2012:685](#))

„Nariadenie (ES) č. 343/2003 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov – Humanitárna doložka – Článok 15 tohto nariadenia – Osoba, ktorej bol udelený azyl v členskom štáte, závislá od pomoci žiadateľa o azyl z dôvodu, že trpí vážnou chorobou – Článok 15 ods. 2 nariadenia – Povinnosť tohto členského štátu, ktorý nie je zodpovedný podľa kritérií stanovených v kapitole III tohto nariadenia, posúdiť žiadosť o azyl podanú uvedeným žiadateľom o azyl – Podmienky“

K vstúpila protiprávne do Poľska z tretej krajiny a v marci 2008 tam podala prvú žiadosť o azyl. Následne opustila poľské územie a protiprávne vstúpila do Rakúska, kde sa pripojila k jednému zo svojich plnoletých synov, ktorému tam už bol priznaný štatút utečenca aj s manželkou a ich tromi maloletými deťmi. V apríli 2008 podala K v Rakúsku druhú žiadosť o azyl. Nevesta K bola vo vzťahu ku K v závislom postavení pre novonarodené dieťa, ako aj pre ťažkú chorobu a závažné zdravotné postihnutie v dôsledku silného traumatického zážitku, ktorý utrpela v tretej krajine.

Rakúske orgány, ktoré sa domnievali, že zodpovedným štátom za posúdenie žiadosti o azyl, ktorú podala K, je Poľská republika, požiadali tento členský štát, aby ju prijal späť, a teda zamietli jej žiadosť o azyl podanú v Rakúsku.

Vnútroštátny súd sa pýtal Súdneho dvora, či v takej situácii, ako je tá, o ktorej rozhoduje, treba uplatniť humanitárnu doložku upravenú v článku 15 nariadenia Dublin II, v dôsledku čoho má Rakúsko právomoc na rozhodnutie o tejto žiadosti o azyl.

Súdny dvor rozhodol, že článok 15 ods. 2 nariadenia Dublin II sa má vykladať v tom zmysle, že za okolností, keď je osoba, ktorej bol udelený azyl v jednom členskom štáte, závislá, najmä vzhľadom na ťažkú chorobu, od svojho rodinného príslušníka, ktorý je žiadateľom o azyl, ale ktorého žiadosť je v súlade s kritériami uvedenými v kapitole III tohto nariadenia posudzovaná v inom členskom štáte, stáva sa členský štát, v ktorom tieto osoby žijú, zodpovedným za posúdenie žiadosti o azyl. Súdny dvor sa domnieval, že prináleží tomuto členskému štátu, aby prevzal povinnosti súvisiace s touto zodpovednosťou a informoval o tom členský štát, ktorý bol zodpovedný predtým, aj keď tento štát nevykonával dožiadanie v tomto zmysle v súlade s odsekom 1 druhou vetou toho istého článku.

Článok 15 ods. 2 nariadenia Dublin II sa totiž uplatňuje v prípade závislosti, keď od pomoci rodinného príslušníka zdržiavajúceho sa v inom členskom štáte, než je členský štát, ktorý je podľa kritérií uvedených v kapitole III tohto nariadenia určený za

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

zodpovedný, nie je závislý samotný žiadateľ o azyl, ale rodinný príslušník nachádzajúci sa v tomto inom členskom štáte, ktorý je závislý od pomoci žiadateľa o azyl. Toto ustanovenie sa uplatňuje aj vtedy, ak sú splnené humanitárne dôvody, ktoré sú v ňom uvedené, na strane osoby závislej v zmysle tohto ustanovenia, ktorá má bez toho, aby bola rodinným príslušníkom v zmysle článku 2 písm. i) tohto nariadenia, rodinné vzťahy so žiadateľom o azyl a ktorej je tento žiadateľ schopný skutočne poskytnúť potrebnú pomoc.^{21 22}

1.3. Vstup na územie

Rozsudky z 26. júla 2017 (veľká komora), Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)), a z 26. júla 2017 (veľká komora), A. S. (C-490/16, [EU:C:2017:585](#))²³

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov – Príchod mimoriadne veľkého počtu štátnych príslušníkov tretích krajín žiadajúcich o získanie medzinárodnej ochrany – Organizácia prekročenia hranice orgánmi členského štátu s cieľom tranzitu do iného členského štátu – Vstup povolený výnimočne z humanitárnych dôvodov – Článok 2 písm. m) – Pojem ‚vízum‘ – Článok 12 – Vydanie víza – Článok 13 – Protiprávne prekročenie vonkajšej hranice“

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov – Príchod mimoriadne veľkého počtu štátnych príslušníkov tretích krajín žiadajúcich o získanie medzinárodnej ochrany – Organizácia prekročenia hranice orgánmi členského štátu s cieľom tranzitu do iného členského štátu – Vstup povolený výnimočne z humanitárnych dôvodov – Článok 13 – Protiprávne prekročenie vonkajšej hranice – Lehota dvanástich mesiacov od prekročenia hranice – Článok 27 – Opravný prostriedok – Rozsah súdneho preskúmania – Článok 29 – Lehota šiestich mesiacov na vykonanie odovzdania – Počítanie lehôt – Podanie opravného prostriedku – Odkladný účinok“

V roku 2016 sýrsky štátny príslušník ([rozsudok A.S., C-490/16](#)) a rodinní príslušníci dvoch afganských rodín ([rozsudok Jafari, C-646/16](#)) prekročili hranicu medzi Chorvátskom a Srbskom, hoci nemali riadne vízum. Chorvátske orgány zorganizovali prepravu týchto

²¹ V súlade s článkom 11 ods. 4 nariadenie Komisie (ES) č. 1560/2003 z 2. septembra 2003, ktoré ustanovuj[e] podrobné pravidlá na uplatňovanie nariadenia Rady (ES) č. 343/2003 ustanovujúceho kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov (Ú. v. EÚ L 222, 2003, s. 3; Mim. vyd. 19/006, s. 200).

²² Treba uviesť, že v nariadení Dublin III normotvorca nekodifikoval judikatúru vyplývajúcu z rozsudku zo 6. novembra 2012 (veľká komora), K (C-245/11, [EU:C:2012:685](#)), a obmedzil povinnosti členských štátov v tejto oblasti. Článok 16 tohto nariadenia stanovuje, že, ak je žiadateľ závislý od pomoci svojho dieťaťa, súrodenca alebo rodiča, ktorí sa oprávnenne zdržiavajú v niektorom z členských štátov, alebo ak je jeho dieťa, súrodenec alebo rodič oprávnené sa zdržiavajúci v niektorom z členských štátov závislý od pomoci žiadateľa, členské štáty spravidla ponechajú žiadateľa spolu s týmto dieťaťom, súrodencom alebo rodičom, alebo ich zlúčia.

²³ Rozsudok je tiež uvedený v rubrike III.2.1., nazvanej „Nedodržanie technických ustanovení“.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

osôb až po chorvátsko-slovinskú hranicu s cieľom pomôcť im vycestovať do iných členských štátov, aby tam podali žiadosť o medzinárodnú ochranu.

Sýrsky štátny príslušník následne podal takúto žiadosť v Slovinsku, zatiaľ čo rodinní príslušníci afganských rodín tak urobili v Rakúsku. Tak Slovinsko, ako aj Rakúsko sa však domnievali, že keďže žiadatelia vstúpili do Chorvátska protiprávne, sú podľa nariadenia Dublin III za posúdenie žiadostí týchto osôb o medzinárodnú ochranu zodpovedné orgány tohto členského štátu.

Dotknuté osoby napadli na súde príslušné rozhodnutia slovinských a rakúskych orgánov, pričom tvrdili, že ich vstup do Chorvátska nemožno považovať za protiprávny a že v súlade s nariadením Dublin III sú tak za posúdenie ich žiadostí zodpovedné slovinské a rakúske orgány.

Za týchto okolností sa vnútroštátne súdy pýtali Súdneho dvora, či vstup dotknutých osôb treba považovať za zákonný alebo nie v zmysle nariadenia Dublin III. Rakúsky súd chcel navyše vedieť aj to, či sa postoj chorvátskych orgánov rovná vydaniu víza týmto členským štátom.

Súdny dvor tak najprv konštatoval, že v zmysle nariadenia Dublin III je vízum „povolenie alebo rozhodnutie členského štátu, ktoré sa vyžaduje pre tranzit alebo vstup“ na územie tohto členského štátu alebo niekoľkých členských štátov. V dôsledku toho na jednej strane pojem vízum odkazuje na akt formálne prijatý vnútroštátnou administratívou, a nie na obyčajné tolerovanie, a že na druhej strane vízum sa nezamieňa s prijatím na územie členského štátu, pretože práve vízum sa vyžaduje na umožnenie tohto prijatia.

Za týchto okolností Súdny dvor zdôraznil, že prijatie štátneho príslušníka tretej krajiny na územie členského štátu nemožno kvalifikovať ako vízum ani v prípade, keď možno toto prijatie odôvodniť existenciou výnimočných okolností, ktoré sa vyznačujú hromadným príchodom vysídlených osôb do Únie. Okrem toho sa Súdny dvor domnieval, že prekročenie hranice v rozpore s podmienkami vyžadovanými právnou úpravou, ktorá sa uplatňuje v dotknutom členskom štáte, treba nevyhnutne považovať za „nezákonné“ v zmysle nariadenia Dublin III.

Pokiaľ ide o možnosť členských štátov podľa kódexu schengenských hraníc²⁴ povoliť štátnym príslušníkom tretej krajiny, ktorí nespĺňajú podmienky vstupu, aby vycestovali na ich územie z humanitárnych dôvodov, Súdny dvor pripomenul, že takéto povolenie je platné iba pre územie dotknutého členského štátu, a nie pre územie ostatných členských štátov.

Navyše pripustiť, že vstup štátneho príslušníka tretej krajiny povolený členským štátom na základe humanitárnych dôvodov ako výnimka z podmienok vstupu, ktoré sú v zásade uložené takémuto štátnemu príslušníkovi, nepredstavuje protiprávne prekročenie

²⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. marca 2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Ú. v. EÚ L 105, 2006, s. 1), zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 610/2013 z 26. júna 2013 (Ú. v. EÚ L 182, 2013, s. 1).

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

hranice, by znamenalo, že takýto členský štát by nebol zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanú touto osobou v inom členskom štáte. Takýto záver by však bol nezlučiteľný s nariadením Dublin III, ktoré priznáva členskému štátu, ktorý umožnil vstup takejto osoby na územie Únie zodpovednosť posúdiť žiadosť o medzinárodnú ochranu podanú touto osobou. Členský štát, ktorý sa rozhodol, že z humanitárnych dôvodov povolí na svoje územie vstúpiť štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý nemá víza a na ktorého sa nevzťahuje vízová výnimka, teda nemožno zbaviť takejto zodpovednosti.

Za týchto okolností Súdny dvor rozhodol, že pojem „protiprávne prekročenie hranice“ sa vzťahuje aj na situáciu, v ktorej členský štát prijme na svoje územie štátnych príslušníkov tretej krajiny s odvolávaním sa na humanitárne dôvody ako výnimku z podmienok vstupu, ktoré sú v zásade uložené štátnym príslušníkom tretích krajín.

Navyše s odvolaním sa na mechanizmy zavedené nariadením Dublin III, na smernicu 2001/55 a na článok 78 ods. 3 ZFEÚ Súdny dvor konštatoval, že okolnosť, že k prekročeniu hranice došlo pri príležitosti príchodu mimoriadne veľkého počtu štátnych príslušníkov tretej krajiny, ktorí chcú získať medzinárodnú ochranu, nie je rozhodujúca.

Súdny dvor tiež zdôraznil, že prevzatie týchto štátnych príslušníkov tretej krajiny môže byť uľahčené tým, že ostatné členské štáty jednostranne alebo v spolupráci v duchu solidarity, využijú „doložku solidarity“, ktorá im umožňuje rozhodnúť sa posúdiť žiadosti o medzinárodnú ochranu, ktoré sú im predložené, hoci im toto posúdenie podľa kritérií stanovených nariadením Dublin III neprislúcha.

Súdny dvor napokon pripomenul, že odovzdanie žiadateľa o medzinárodnú ochranu do zodpovedného členského štátu sa nesmie vykonať, ak v dôsledku príchodu mimoriadne veľkého počtu štátnych príslušníkov tretej krajiny, ktorí chcú získať medzinárodnú ochranu, existuje skutočné riziko, že dotknutá osoba bude v prípade takéhoto odovzdania vystavená neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu.

2. Výnimky z kritérií na určenie zodpovedného členského štátu

2.1. Riziko porušenia článku 4 Charty

Riziko porušenia článku 4 Charty, ktorý uvádza, že „nikoho nemožno mučiť ani podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu“, môže mať vplyv na určenie členského štátu zodpovedného za vybavenie žiadostí o medzinárodnú ochranu. V závislosti od prípadu môže ísť o riziko:

- počas azylového konania pre systémové chyby v tomto konaní a podmienky prijímania žiadateľov o medzinárodnú ochranu v členskom štáte, do ktorého má byť žiadateľ odovzdaný,

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

- počas odovzdania do členského štátu určeného ako zodpovedný pre špecifické okolnosti žiadateľa,
- po skončení azylového konania pre životné podmienky osôb požívajúcich medzinárodnú ochranu v členskom štáte, do ktorého má byť žiadateľ odovzdaný.

Rozsudok z 21. decembra 2011 (veľká komora), N. S. a i. (C-411/10 a C-493/10, [EU:C:2011:865](#))

„Právo Únie – Zásady – Základné práva – Vykonávanie práva Únie – Zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania – Spoločný európsky azylový systém – Nariadenie (ES) č. 343/2003 – Pojem ‚bezpečné krajiny‘ – Odovzdanie žiadateľa o azyl zodpovednému členskému štátu – Povinnosť – Vyvrátiteľná domnienka dodržiavania základných práv týmto členským štátom“

Veci, v ktorých boli vyhlásené tieto rozsudky, sa týkali viacerých žiadateľov o azyl, ktorí prišli do Spojeného kráľovstva alebo Írska po tom, čo vstúpili do Európskej únie cez Grécko a odmietli svoje odovzdanie do tejto krajiny. Tieto osoby namietali proti svojmu vráteniu do Grécka, pričom tvrdili, že azylové konania v tomto členskom štáte majú závažné nedostatky, že počet udelených azylov je extrémne nízky, možnosti súdneho preskúmania v tomto štáte sú nedostatočné a veľmi ťažko prístupné a podmienky prijatia žiadateľov o azyl sú neprimerané.

Za týchto okolností sa vnútroštátne súdy pýtali Súdneho dvora, či s prihliadnutím na presýtenie gréckeho azylového systému a jeho vplyv na zaobchádzanie so žiadateľmi a posúdenie ich žiadostí, musia orgány členského štátu, ktoré majú uskutočniť odovzdanie žiadateľov do Grécka, najprv skontrolovať, či tento štát skutočne dodržiava základné práva. Pýtali sa tiež, či v prípade, keď tento štát nedodržiava základné práva, sú tieto orgány samotné povinné prevziať zodpovednosť za posúdenie žiadosti.

Súdny dvor pripomenul v prvom rade, že spoločný európsky azylový systém bol vytvorený v kontexte, ktorý umožňoval predpokladať, že všetky štáty, ktoré sa na ňom zúčastňujú, rešpektujú základné práva a že členské štáty si v tomto ohľade môžu vzájomne dôverovať. Vychádzajúc z tejto zásady Súdny dvor skúmal, či vnútroštátne orgány, ktoré majú uskutočniť odovzdanie do štátu zodpovedného za žiadosť o azyl, určeného nariadením Dublin III, musia najprv skontrolovať, či sú dodržiavané základné práva osôb v tomto štáte.

V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že hoci akékoľvek porušenie noriem upravujúcich azylové právo nestačí na to, aby zabránilo odovzdaniu žiadateľa o azyl do členského štátu, ktorý je obvykle zodpovedný, právo Únie bráni uplatneniu nevyvrátiteľnej domnienky, podľa ktorej členský štát, ktorý je určený za zodpovedný, rešpektuje základné práva Európskej únie. Prislúcha totiž členským štátom vrátenie vnútroštátnych súdov, aby neodovzdali žiadateľa o azyl do členského štátu určeného za zodpovedný, pokiaľ nemôžu ignorovať, že systémové chyby v azylovom konaní a podmienkach prijatia žiadateľov o azyl predstavujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že žiadateľ bude vystavený skutočnému nebezpečenstvu neľudského a ponižujúceho zaobchádzania v zmysle článku 4 Charty.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

Okrem toho Súdny dvor dodal, že s výhradou možnosti vlastného posúdenia žiadosti členský štát, ktorý musí odovzdať žiadateľa do štátu zodpovedného podľa nariadenia a ktorý tak nemôže urobiť, musí preskúmať ostatné kritériá vymenované v nariadení, aby overil, či niektoré z nasledujúcich kritérií umožňuje identifikovať iný členský štát ako zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl. V tejto súvislosti musí dbať o to, aby nezhoršil situáciu porušenia základných práv tohto žiadateľa neprimerane dlhým konaním o určenie zodpovedného členského štátu. V prípade potreby mu prináleží, aby sám posúdil žiadosť.

Treba zdôrazniť, že v tomto rozsudku Súdny dvor po prvýkrát rozhodol, že skutočné nebezpečenstvo neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania pre systémové chyby v azylovom konaní a podmienky prijímania žiadateľov o azyl v zodpovednom členskom štáte ukladá členským štátom povinnosť odchýliť sa od kritérií na určenie zodpovedného členského štátu stanovených nariadením Dublin II. Táto zásada vyplývajúca z judikatúry bola následne kodifikovaná v nariadení Dublin III (článok 3 ods. 2 druhý pododsek²⁵).

Rozsudok zo 14. novembra 2013 (veľká komora), Puid (C-4/11, [EU:C:2013:740](#))

„Azyl – Charta základných práv Európskej únie – Článok 4 – Nariadenie (ES) č. 343/2003 – Článok 3 ods. 1 a 2 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov – Články 6 až 12 – Kritériá na určenie zodpovedného členského štátu – Článok 13 – Zostatkové ustanovenie“

Pán Puid, iránsky štátny príslušník, prišiel protiprávne do Nemecka po tom, čo prešiel cez Grécko. Jeho žiadosť o azyl podaná v Nemecku bola vyhlásená za neprípustnú z dôvodu, že podľa nariadenia Dublin II bolo Grécko príslušným členským štátom na posúdenie tejto žiadosti. Pred svojím vyhostením do Grécka však pán Puid podal žalobu o neplatnosť rozhodnutia, ktorým bola jeho žiadosť o azyl vyhlásená za neprípustnú a nariadené jeho odovzdanie do Grécka, ktorej bolo v prvostupňovom konaní vyhovené, pretože súd sa domnieval, že vzhľadom na podmienky prijímania žiadateľov o azyl a vybavovanie žiadostí o azyl v Grécku, je Nemecko povinné posúdiť žiadosť.

Za týchto okolností sa vnútroštátny súd, na ktorý bolo podané odvolanie proti rozhodnutiu prvostupňového súdu, pýtal Súdneho dvora okrem iného na to, či nariadenie Dublin II priznáva žiadateľovi o azyl právo požiadať členský štát, ktorý posudzuje jeho žiadosť, či ho tento štát môže vzhľadom na nebezpečenstvo porušenia jeho základných práv odovzdať do členského štátu, ktorý bol primárne určený za príslušný.

²⁵ „Ak nie je možné odovzdať žiadateľa do členského štátu, ktorý je primárne určený za zodpovedný, pretože sa zo závažných dôvodov možno domnievať, že v konaní o azyle a podmienkach prijímania žiadateľov existujú v danom členskom štáte systémové chyby, na základe ktorých hrozí žiadateľom neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie v zmysle článku 4 [Charty], členský štát uskutočňujúci proces určovania zodpovedného členského štátu pokračuje v posudzovaní kritérií stanovených v kapitole III s cieľom zistiť, či iný členský štát nemôže byť určený ako zodpovedný.“

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

Súdny dvor najprv pripomenul, že členský štát je povinný neodovzdať žiadateľa o azyl do členského štátu, ktorý je primárne určený za zodpovedný, keď systémové chyby v azylovom konaní a podmienkach prijímania žiadateľov o azyl v primárne určenom členskom štáte predstavujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že žiadateľ bude vystavený skutočnému nebezpečenstvu neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania. V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že hoci v takejto situácii sa môže členský štát rozhodnúť, že sám posúdi žiadosť, nie je tak v zásade povinný urobiť. V tomto prípade musí identifikovať členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o azyl tým, že preskúma kritériá formulované v nariadení. Ak sa nepodarí takýto štát identifikovať, zodpovedá za posúdenie žiadosti prvý členský štát, v ktorom bola žiadosť podaná.

Súdny dvor napokon zdôraznil, že členský štát, v ktorom sa nachádza žiadateľ o azyl, musí dbať na to, aby nezhoršil situáciu porušenia základných práv tohto žiadateľa neprimerane dlhým konaním o určenie zodpovedného členského štátu. V prípade potreby mu teda prislúcha, aby sám posúdil žiadosť.

Rozsudok zo 16. februára 2017 (piata komora), C. K. a i. (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#))²⁶

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Hranice, azyl a prisťahovalectvo – Dublinský systém – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Článok 4 Charty základných práv Európskej únie – Neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie – Odovzdanie vážne chorého žiadateľa o azyl do štátu zodpovedného za posúdenie jeho žiadosti – Neexistencia závažných dôvodov domnievať sa, že v tomto členskom štáte existujú preukázané systémové chyby – Povinnosti uložené členskému štátu, ktorý má uskutočniť odovzdanie“

Sýrska štátna príslušníčka a egyptský štátny príslušník vstúpili na územie Európskej únie na základe víza vydaného Chorvátskom a následne podali žiadosť o azyl v Slovinsku. Slovinské orgány potom zaslali chorvátskym orgánom dožiadanie na účely ich prevzatia, keďže Chorvátsko bolo členským štátom zodpovedným za posúdenie ich žiadostí o medzinárodnú ochranu podľa článku 12 ods. 2 nariadenia Dublin III. Chorvátsko vyhovel tomu dožiadaniu. Keďže však sýrska štátna príslušníčka bola tehotná, muselo byť odovzdanie dotknutých osôb odložené až do narodenia dieťaťa. Následne dotknuté osoby namietali proti svojmu odovzdaniu do Chorvátska, pričom sa odvolávali na skutočnosť, že odovzdanie by malo negatívne dôsledky na zdravotný stav sýrskej štátnej príslušníčky (ktorá mala rizikové tehotenstvo a od pôrodu trpela psychickými problémami), ktoré by mohli ovplyvniť aj blaho jej novonarodeného dieťaťa, ako aj na skutočnosť, že boli obeťami rasovo motivovaných výrokov a násilia v Chorvátsku.

Za týchto okolností sa vnútroštátny súd pýtal, či za okolností, keď by odovzdanie žiadateľa o azyl trpiaceho osobitne závažným psychickým alebo fyzickým ochorením malo za následok skutočné a preukázané riziko významného a nezvratného zhoršenia

²⁶ Rozsudok je tiež uvedený v rubrike I.2.2., nazvanej „Ustanovenie o práve vlastného uváženia dotknutého členského štátu“.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

zdravotného stavu dotknutej osoby, toto odovzdanie predstavuje neľudské a ponižujúce zaobchádzanie v zmysle tohto článku a v prípade, že je to tak, či je dotknutý členský štát povinný uplatniť „ustanovenie o práve vlastného uváženia“ upravené v článku 17 ods. 1 nariadenia Dublin III a sám posúdiť danú žiadosť o azyl.

Súdny dvor v nadväznosti na svoju judikatúru vyplývajúcu z [rozsudku z 21. decembra 2011, N. S. a i. \(C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), rozhodol, že aj keď neexistujú závažné dôvody domnievať sa, že v členskom štáte zodpovednom za posúdenie žiadosti o azyl existujú systémové chyby, odovzdanie žiadateľa možno uskutočniť iba za podmienok vylučujúcich, že to so sebou prinesie skutočné a preukázané riziko, že dotknutá osoba bude vystavená neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu, keďže takéto zaobchádzanie je zakázané článkom 4 Charty.

Súdny dvor dodal, že takéto zaobchádzanie predstavuje odovzdanie žiadateľa o azyl trpiaceho osobitne závažným psychickým alebo fyzickým ochorením, ako toto odovzdanie so sebou prináša skutočné a preukázané riziko významného a nezvratného zhoršenia zdravotného stavu dotknutej osoby. Podľa Súdneho dvora vtedy prináleží orgánom členského štátu, ktorý má uskutočniť odovzdanie, a prípadne jeho súdom, aby odstránili akúkoľvek závažnú pochybnosť týkajúcu sa vplyvu odovzdania na zdravotný stav dotknutej osoby tým, že prijímú preventívne opatrenia nevyhnutné na to, aby jej odovzdanie prebehlo za podmienok umožňujúcich vhodne a dostatočne ochrániť tento zdravotný stav. V prípade, ak by vzhľadom na osobitnú závažnosť ochorenia dotknutého žiadateľa o azyl takto prijaté preventívne opatrenia nepostačovali na zabezpečenie, že jeho odovzdanie so sebou neprinesie skutočné riziko významného a nezvratného zhoršenia jeho zdravotného stavu, prináleží orgánom daného členského štátu, aby odložili odovzdanie dotknutej osoby, a to na tak dlho, kým jej zdravotný stav nebude taký, že bude schopná takéhoto odovzdania.

Navyše ak by členský štát zistil, že zdravotný stav dotknutého žiadateľa o azyl sa v krátkom čase nezlepší alebo že dlhodobejší odklad konania by mohol zhoršiť zdravotný stav dotknutej osoby, môže sa rozhodnúť, že sám posúdi jej žiadosť tým, že využije „ustanovenie o práve vlastného uváženia“, pričom však nie je povinný tak urobiť. Napriek tomu v situácii, keď by zdravotný stav dotknutého žiadateľa o azyl neumožňoval žiadajúcemu členskému štátu pristúpiť k jeho odovzdaniu pred uplynutím šesťmesačnej lehoty upravenej v článku 29 ods. 1 nariadenia Dublin III, bol by zodpovedný členský štát podľa Súdneho dvora zbavený svojej povinnosti prevziať dotknutú osobu a zodpovednosť by sa potom preniesla na žiadajúci členský štát.

Rozsudok z 19. marca 2019 (veľká komora), Jawo (C-163/17, [EU:C:2019:218](#))²⁷

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Dublinský systém – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Odovzdanie žiadateľa o azyl do členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu – Pojem ‚útek‘ – Spôsoby predĺženia lehoty na odovzdanie – Článok 4 Charty základných práv Európskej únie – Vážne riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania po skončení azylového konania – Životné podmienky osôb požívajúcich medzinárodnú ochranu v uvedenom členskom štáte“

Štátny príslušník Gambie vstúpil do Európskej únie cez Taliansko, kde podal žiadosť o azyl, pričom následne odcestoval do Nemecka, kde podal novú žiadosť. Po tom, čo nemecké orgány požiadali talianske orgány, aby dotknutú osobu prijali späť, zamietli jej žiadosť o azyl a nariadili jej vyhostenie do Talianska. Prvý pokus o odovzdanie zlyhal z dôvodu, že žiadateľ sa nenachádzal v ubytovacom zariadení, ktoré mu bolo pridelené. Nemecké orgány, ktoré sa teda domnievali, že utiekol, informovali talianske orgány o nemožnosti vykonať odovzdanie a o predĺžení lehoty v súlade s článkom 29 ods. 2 nariadenia Dublin III. Tento článok stanovuje, že lehota na odovzdanie je maximálne šesť mesiacov, avšak môže byť predĺžená na osemnásť mesiacov v prípade, že je dotknutá osoba na úteku. Dotknutá osoba následne uviedla, že navštívila priateľa a že nevedela o tom, že je potrebné, aby oznámila svoju neprítomnosť. Zároveň podala opravný prostriedok proti rozhodnutiu o odovzdaní a v nadväznosti na jeho zamietnutie podala odvolanie na vnútroštátny súd. V rámci tohto odvolania tvrdila, že vzhľadom na to, že neutekla, neboli nemecké orgány oprávnené predĺžiť lehotu na jej odovzdanie do Talianska. Rovnako poukázala na to, že v Taliansku sa vyskytujú systémové chyby v oblasti azylu, ktoré bránia jej odovzdaniu do tohto štátu.

Vnútroštátny súd sa pýtal Súdneho dvora najmä na zákonnosť takého odovzdania, keď existuje riziko, že dotknutá osoba bude po skončení azylového konania vystavená neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu z dôvodu životných podmienok osôb požívajúcich medzinárodnú ochranu v členskom štáte, ktorý obvykle zodpovedá za posúdenie jej žiadosti.

V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že hoci článok 3 ods. 2 nariadenia Dublin III upravuje len situáciu, ktorá viedla k rozsudku [z 21. decembra 2011, N. S. a i. \(C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), v ktorej bolo toto riziko výsledkom systémových chýb v rámci azylového konania, odovzdanie je vylúčené, pokiaľ existujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že k takémuto riziku dôjde, či už v samotnom okamihu odovzdania, počas azylového konania alebo po jeho skončení. Súdny dvor uviedol, že existenciu údajných chýb musí posúdiť vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu o odovzdaní, a to na základe objektívnych, spoľahlivých, presných a náležite aktualizovaných informácií a s ohľadom na štandard ochrany základných práv zaručený právom Únie. Navyše Súdny dvor spresnil, že tieto chyby

²⁷ Rozsudok je tiež uvedený v rubrike II.3., nazvanej „Lehota na odovzdanie“.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

musia dosiahnuť osobitnú úroveň závažnosti. Pokiaľ ide o životné podmienky osôb požívajúcich medzinárodnú ochranu, táto úroveň by bola dosiahnutá, ak by ľahostajnosť vnútroštátnych orgánov mala za následok, že by sa určitá osoba ocitla nezávisle od svojej vôle a svojich osobných rozhodnutí v situácii ťažkej materiálnej deprivácie, ktorá by jej neumožňovala uspokojenie jej najzákladnejších potrieb a poškodzovala by jej telesné alebo duševné zdravie alebo ľudskú dôstojnosť. Naproti tomu skutočnosť, že formy rodinnej solidarity, ktoré využívajú štátni príslušníci dotknutého členského štátu, aby čelili nedostatkom sociálneho systému, vo všeobecnosti nie sú prístupné pre osoby požívajúce medzinárodnú ochranu, nemôže postačovať na konštatovanie, že žiadateľ by bol v prípade odovzdania do tohto členského štátu vystavený takejto situácii. Takisto existencia nedostatkov pri implementácii programov integrácie týchto osôb nepostačuje na odôvodnenie takéhoto konštatovania. V každom prípade samotná skutočnosť, že sociálna ochrana a/alebo životné podmienky sú priaznivejšie v žiadajúcom členskom štáte, než v členskom štáte, ktorý je obvykle zodpovedný za posúdenie žiadosti, nestačí na prijatie záveru o existencii rizika neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzaniu v druhom členskom štáte.

Rozsudok z 29. februára 2024 (štvrtá komora), Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Vzájomná dôvera v prípade odovzdania) (C-392/22, [EU:C:2024:195](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spoločná azylová a prisťahovalecká politika – Žiadosť o medzinárodnú ochranu – Charta základných práv Európskej únie – Článok 4 – Riziká neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania – Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu – Nariadenie (ES) č. 604/2013 – Článok 3 ods. 2 – Rozsah povinností členského štátu, ktorý požiadal o prijatie žiadateľa zodpovedným členským štátom späť a ktorý chce uskutočniť odovzdanie žiadateľa do tohto členského štátu – Zásada vzájomnej dôvery – Prostriedky a miera dôkazu o skutočnom riziku neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania vyplývajúceho zo systémových chýb – Prax vrátenia v skrátrenom konaní (pushback) do tretej krajiny a zaistenia na hraničných priechodoch“

Na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Rechtbank Den Haag, zittingsplaats's Hertogenbosch (súd v Haagu zasadajúci v 's Hertogenboschi, Holandsko), sa Súdny dvor vyslovil k rozsahu povinností členského štátu žiadajúceho o prijatie žiadateľa o medzinárodnú ochranu späť členským štátom zodpovedným za posúdenie tejto žiadosti v situácii, keď tento posledný uvedený štát využil také postupy, ako je vrátenie v skrátrenom konaní („pushback“) a zaistenie na hraničných priechodoch.

X, sýrsky štátny príslušník, podal 9. novembra 2021 žiadosť o medzinárodnú ochranu v Poľsku. Neskôr 21. novembra 2021 vstúpil do Holandska, kde v nasledujúci deň podal novú žiadosť o medzinárodnú ochranu. Dňa 1. februára 2022 Poľsko vyhovel žiadosti Holandska o prijatie X späť v súlade s ustanoveniami nariadenia Dublin III. Následne rozhodnutím z 20. apríla 2022 Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (štátny tajomník pre spravodlivosť a bezpečnosť, Holandsko) nezohľadnil žiadosť o medzinárodnú

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

ochranu, ktorú podal X v Holandsku z dôvodu, že Poľsko bolo zodpovedné za posúdenie tejto žiadosti, a zamietol tvrdenia, ktoré X uviedol proti svojmu odovzdaniu.

X podal na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, proti tomuto rozhodnutiu žalobu, ktorou sa domáhal zákazu svojho odovzdania do Poľska, pričom okrem iného tvrdil, že poľské orgány porušili jeho základné práva. Podľa jeho tvrdení na jednej strane bol trikrát po vstupe na poľské územie predmetom vrátenia v skrátenej konaní do Bieloruska. Na druhej strane bol približne týždeň zadržávaný v stredisku pohraničnej stráže, kde bol vystavený veľmi zlému zaobchádzaniu, najmä z dôvodu nedostatku stravy a absencie akéhokoľvek lekárskeho vyšetrenia. X uviedol, že sa obáva, že jeho základné práva budú znovu porušené, ak by bol odovzdaný do Poľska.

Vnútroštátny súd sa domnieval, že z objektívnych, spoľahlivých, presných a náležite aktualizovaných informácií vyplýva, že Poľsko už niekoľko rokov systematicky porušuje viaceré základné práva štátnych príslušníkov tretích krajín tým, že prikračuje k vráteniam v skrátenej konaní, ktoré sú pravidelne sprevádzané použitím násilia, a systematicky zadržáva štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí neoprávnene vstúpili na jeho územie, v podmienkach označovaných ako „hrozná“.

Za týchto podmienok sa vnútroštátny súd v podstate obrátil na Súdny dvor s otázkou, či skutočnosť, že členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu štátneho príslušníka tretej krajiny vykonáva vo vzťahu k takýmto štátnym príslušníkom, ktorí sa snažia podať takúto žiadosť na jeho hranici, vrátenie v skrátenej konaní, ako aj zaistenie na jeho hraničných priechodoch, bráni odovzdaniu tohto štátneho príslušníka do tohto členského štátu. Takisto požiadal Súdny dvor o usmernenie, pokiaľ ide o posúdenie existencie rizika, že tento štátny príslušník bude vystavený neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu.

Súdny dvor v prvom rade potvrdil, že prax vrátenia v skrátenej konaní a opatrenia zaistenia na hraničných priechodoch, ako sú tie, ktoré v prejednávanej veci konštatoval vnútroštátny súd, sú nezlučiteľné s právom Únie a predstavujú závažné chyby v azylovom konaní a podmienkach prijímania žiadateľov. Na jednej strane totiž prax vrátenia v skrátenej konaní porušuje článok 6 smernice 2013/32, ktorý je jedným zo základov spoločného európskeho azylového systému. Na druhej strane môže porušiť zásadu zákazu vyhostenia, ktorá je ako základné právo zaručená v článku 18 Charty v spojení s článkom 33 Ženevského dohovoru²⁸, ako aj v článku 19 ods. 2 Charty. Pokiaľ ide o prax zaistenia na hraničných priechodoch, odôvodnenie 15 smernice 2013/33/EÚ, ako aj odôvodnenie 20 nariadenia Dublin III, pripomínajú zásadu, že nikto by nemal byť zaistený len z toho dôvodu, že žiada o medzinárodnú ochranu.

Skutočnosť, že členský štát zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu štátneho príslušníka tretej krajiny vykonáva vrátenia v skrátenej konaní, ako aj zaistenia na jeho hraničných priechodoch, však sama osebe nebráni odovzdaniu tohto

²⁸ Ženevský dohovor o právnom postavení utečencov z 28. júla 1951, ktorý bol doplnený Newyorským protokolom z 31. januára 1967.

štátneho príslušníka do tohto členského štátu. Na to, aby bolo toto odovzdanie vylúčené, musia totiž zistené chyby spĺňať dve kumulatívne podmienky uvedené v článku 3 ods. 2 druhom pododseku nariadenia Dublin III, podľa ktorého iba „systémové“ chyby, pre ktoré „hrozí... neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie v zmysle článku 4 [Charty]“, znemožňujú takéto odovzdanie. Z toho na jednej strane vyplýva, že zistené chyby sa musia vo všeobecnosti týkať konania o azyle a podmienok prijímania uplatniteľných na žiadateľov o medzinárodnú ochranu alebo prinajmenšom niektorých skupín týchto žiadateľov posudzovaných ako celok. Na druhej strane je nevyhnutné, aby existovali závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že dotknutý štátny príslušník tretej krajiny by bol pri odovzdaní alebo po ňom vystavený skutočnému riziku, že bude podrobený vyššie uvedenej praxi a že by ho táto prax mohla uviesť do situácie ťažkej materiálnej deprivácie takej závažnosti, že ju možno považovať za neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie zakázané článkom 4 Charty.

Pokiaľ ide o úroveň a režim dokazovania umožňujúci začať uplatnenie článku 3 ods. 2 druhého pododseku nariadenia Dublin III, vzhľadom na neexistenciu osobitných spresnení v tomto ustanovení treba odkázať na všeobecné ustanovenia a štruktúru tohto nariadenia. Po prvé z uvedeného vyplýva, že členský štát, ktorý chce odovzdať žiadateľa o medzinárodnú ochranu do zodpovedného členského štátu, musí predtým, ako môže vykonať toto odovzdanie, zohľadniť všetky informácie, ktoré mu uvedený žiadateľ poskytuje, najmä pokiaľ ide o prípadnú existenciu skutočného rizika, že bude pri alebo následne po uvedenom odovzdaní podrobený neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu v zmysle uvedeného článku 4 Charty. Po druhé členský štát, ktorý požiadal o prijatie žiadateľa o medzinárodnú ochranu späť, musí spolupracovať pri zisťovaní skutočností tým, že posúdi existenciu tohto rizika, a to na základe objektívnych, spoľahlivých, presných a náležite aktualizovaných informácií a s ohľadom na štandard ochrany základných práv zaručený právom Únie, prípadne s prihliadnutím z vlastnej iniciatívy na relevantné informácie, ktoré nemôže ignorovať, týkajúce sa prípadných systémových chýb v azylovom konaní a podmienkach prijímania žiadateľov o medzinárodnú ochranu v zodpovednom členskom štáte. Po tretie ak sa možno zo závažných a preukázaných dôvodov domnievať, že v prípade odovzdania existuje skutočné riziko zaobchádzania odporujúceho článku 4 Charty, tento členský štát sa musí zdržať uskutočnenia tohto odovzdania. V takom prípade musí členský štát poverený určením zodpovedného členského štátu pokračovať v posudzovaní kritérií stanovených v kapitole III nariadenia Dublin III s cieľom zistiť, či iný členský štát nemôže byť určený ako zodpovedný.

Členský štát, ktorý chce uskutočniť odovzdanie, sa však môže snažiť získať od zodpovedného členského štátu individuálne záruky, ktoré sú dostatočné na vylúčenie skutočného rizika neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania v prípade odovzdania, a ak sú takéto záruky poskytnuté a zdajú sa byť dôveryhodné a zároveň dostatočné na vylúčenie akéhokoľvek skutočného rizika takéhoto zaobchádzania, uskutočniť odovzdanie.

2.2. Ustanovenie o práve vlastného uváženia dotknutého členského štátu

Podľa ustanovení o práve vlastného uváženia, upravených v článku 3 ods. 2 nariadenia Dublin II a potom v článku 17 nariadenia Dublin III, môže každý členský štát posúdiť žiadosť o azyl, ktorú mu podal štátny príslušník tretej krajiny, dokonca aj keď mu podľa kritérií stanovených v týchto nariadeniach neprislúcha takéto posúdenie.

Rozsudok z 30. mája 2013 (štvrtá komora), Halaf (C-528/11, [EU:C:2013:342](#))

„Azyl – Nariadenie (ES) č. 343/2003 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej v jednom z členských štátov štátnym príslušníkom tretej krajiny – Článok 3 ods. 2 – Voľná úvaha členských štátov – Úloha Úradu vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov – Povinnosť členských štátov požiadať túto inštitúciu o stanovisko – Neexistencia“

Pán Halaf, iracký štátny príslušník, podal žiadosť o azyl v Bulharsku. Keďže z nahliadnutia do systému Eurodac vyplynulo, že už predtým podal žiadosť o azyl v Grécku, bulharský orgán požiadal grécke orgány, aby ho prijali späť. Keďže Helénska republika na uvedené dožiadanie neodpovedala v lehote stanovenej nariadením Dublin II²⁹, bulharský orgán sa domnieval³⁰, že akceptovala, že pána Halafa prijme späť a povolil jeho odovzdanie do Grécka. Pán Halaf podal žalobu na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, v ktorej sa domáhal, aby vnútroštátny súd zrušil toto rozhodnutie. Túto žalobu odôvodnil najmä odvolaním sa na to, že Vysoký komisár OSN pre utečencov vydal výzvu európskym vládam, aby nevracali žiadateľov o azyl do Grécka.

Vnútroštátny súd sa pýtal na možnosť uplatniť článok 3 ods. 2 nariadenia Dublin II za takýchto okolností, vzhľadom na skutočnosť, že v prípade pána Halafa žiadna okolnosť neumožňovala uplatnenie humanitárnej doložky obsiahnutej v článku 15 tohto nariadenia.

Súdny dvor tak najprv rozhodol, že článok 3 ods. 2 nariadenia Dublin II umožňuje členskému štátu, ktorý na základe kritérií uvedených v kapitole III tohto nariadenia nie je určený za zodpovedný, aby posúdil žiadosť o azyl, hoci neexistuje žiadna okolnosť, ktorá by odôvodňovala použitie humanitárnej doložky uvedenej v článku 15 uvedeného nariadenia. Táto možnosť nie je podmienená tým, aby členský štát, ktorý je zodpovedný na základe uvedených kritérií, neodpovedal na dožiadanie, aby dotknutého žiadateľa o azyl prijal späť. Súdny dvor ďalej spresnil, že členský štát, v ktorom sa nachádza žiadateľ o azyl, nie je povinný v priebehu procesu určovania zodpovedného členského štátu požiadať Vysokého komisára OSN pre utečencov o stanovisko, pokiaľ z dokumentov tejto organizácie vyplýva, že členský štát, ktorý je zodpovedný na základe

²⁹ Článok 20 ods. 1 písm. b) druhá veta nariadenia Dublin II.

³⁰ Na základe článku 20 ods. 1 písm. c) tohto nariadenia.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

kritérií stanovených v kapitole III nariadenia Dublin II, porušuje právne predpisy Únie v oblasti azylu.

Rozsudok zo 16. februára 2017 (piata komora), C. K. a i. (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#))³¹

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Hranice, azyl a prisťahovalectvo – Dublinský systém – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Článok 4 Charty základných práv Európskej únie – Neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie – Odovzdanie vážne chorého žiadateľa o azyl do štátu zodpovedného za posúdenie jeho žiadosti – Neexistencia závažných dôvodov domnievať sa, že v tomto členskom štáte existujú preukázané systémové chyby – Povinnosti uložené členskému štátu, ktorý má uskutočniť odovzdanie“

Sýrska štátna príslušníčka a egyptský štátny príslušník vstúpili na územie Európskej únie na základe víza vydaného Chorvátskom a následne podali žiadosť o azyl v Slovinsku. Slovinské orgány potom zaslali chorvátskym orgánom dožiadanie na účely ich prevzatia, keďže Chorvátsko bolo členským štátom zodpovedným za posúdenie ich žiadosti o medzinárodnú ochranu podľa článku 12 ods. 2 nariadenia Dublin III. Chorvátsko vyhovel tomu dožiadaniu. Keďže však sýrska štátna príslušníčka bola tehotná, muselo byť odovzdanie dotknutých osôb odložené až do narodenia dieťaťa. Následne dotknuté osoby namietali proti svojmu odovzdaniu do Chorvátska, pričom sa odvolávali na skutočnosť, že odovzdanie by malo negatívne dôsledky na zdravotný stav sýrskej štátnej príslušníčky (ktorá mala rizikové tehotenstvo a od pôrodu trpela psychickými problémami), ktoré by mohli ovplyvniť aj blaho jej novonarodeného dieťaťa, ako aj na skutočnosť, že boli obeťmi rasovo motivovaných výrokov a násilia v Chorvátsku.

Za týchto okolností sa vnútroštátny súd pýtal, či za okolností, keď by odovzdanie žiadateľa o azyl trpiaceho osobitne závažným psychickým alebo fyzickým ochorením malo za následok skutočné a preukázané riziko významného a nezvratného zhoršenia zdravotného stavu dotknutej osoby, toto odovzdanie predstavuje neľudské a ponižujúce zaobchádzanie v zmysle tohto článku a v prípade, že je to tak, či je dotknutý členský štát povinný uplatniť „ustanovenie o práve vlastného uváženia“ upravené v článku 17 ods. 1 nariadenia Dublin III a sám posúdiť danú žiadosť o azyl.

Pokiaľ ide o ustanovenie o práve vlastného uváženia, Súdny dvor najprv potvrdil, že na otázku uplatnenia tohto ustanovenia členským štátom sa nevzťahuje iba vnútroštátne právo a jeho výklad, ktorý poskytuje ústavný súd tohto členského štátu, ale ide o otázku výkladu práva Únie v zmysle článku 267 ZFEÚ. Súdny dvor ďalej rozhodol, že ak členský štát zistí, že zdravotný stav dotknutého žiadateľa o azyl sa v krátkom čase nezlepší alebo že dlhodobejší odklad konania by mohol zhoršiť zdravotný stav dotknutej osoby, môže sa rozhodnúť, že sám posúdi jeho žiadosť tým, že využije „ustanovenie o práve vlastného uváženia“. Napriek tomu článok 17 ods. 1 nariadenia Dublin III, chápaný s prihliadnutím

³¹ Rozsudok je tiež uvedený v rubrike I.2.1., nazvanej „Riziko porušenia článku 4 Charty“ (v tejto rubrike je riešená iba problematika ustanovenia o práve vlastného uváženia).

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

na článok 4 Charty, nemožno v takej situácii, o akú ide vo veci samej, vykladať v tom zmysle, že znamená povinnosť tohto členského štátu uplatniť ustanovenie o práve vlastného uváženia. V prípade, keď by zdravotný stav dotknutého žiadateľa o azyl neumožňoval žiadajúcemu členskému štátu pristúpiť k jeho odovzdaniu pred uplynutím šesťmesačnej lehoty upravenej v článku 29 ods. 1 nariadenia Dublin III, by však bol zodpovedný členský štát podľa Súdneho dvora zbavený svojej povinnosti prevziať dotknutú osobu a zodpovednosť by sa potom preniesla na žiadajúci členský štát.

Rozsudok z 23. januára 2019 (prvá komora), M. A. a i. (C-661/17, [EU:C:2019:53](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Azylová politika – Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Ustanovenia o práve vlastného uváženia – Kritériá posúdenia“

Dňa 10. januára 2017 International Protection Appeals Tribunal (IPAT, Írsko) potvrdil rozhodnutie írskeho komisára pre utečencov nariaďujúce odovzdanie S.A. a M.A., ako aj ich dieťaťa A.Z., do Spojeného kráľovstva. Komisár sa domnieval, že Spojené kráľovstvo bolo krajinou zodpovednou za prevzatie žiadostí o azyl, ktoré podali S.A. a M. A. na základe nariadenia Dublin III. IPAT sa domnieval, že nemá právomoc na využitie možnosti priznanej ustanovením o práve vlastného uváženia upraveným uvedeným nariadením, podľa ktorého môže každý členský štát rozhodnúť, že posúdi žiadosť o medzinárodnú ochranu, ktorá mu je predložená, dokonca aj keď mu podľa kritérií na určenie zodpovedného členského štátu neprislúcha takéto posúdenie.

Vnútroštátny súd, na ktorý bola podaná žaloba proti rozhodnutiu IPAT, sa domnieval, že na vyriešenie sporu, ktorý prejednáva, bolo potrebné najprv určiť dôsledky, ktoré môže mať proces vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie na dublinský systém. Položil teda Súdnemu dvoru viacero otázok.

Súdny dvor tak najprv pripomenul, že to, že členský štát oznámi svoj zámer vystúpiť z Únie v súlade s článkom 50 ZEÚ nemá za následok pozastavenie uplatňovania práva Únie v tomto členskom štáte a že v dôsledku toho toto právo zostáva v tomto štáte v celom rozsahu účinné až do jeho skutočného vystúpenia z Únie.

Súdny dvor ďalej zdôraznil, že zo znenia ustanovenia o práve vlastného uváženia upraveného nariadením Dublin III jasne vyplýva, že toto ustanovenie je fakultatívnej povahy a že táto možnosť navyše nepodlieha nijakej osobitnej podmienke. Cieľom tejto možnosti je umožniť každému členskému štátu, aby v závislosti od politických, humanitárnych alebo praktických dôvodov suverénne rozhodol, že sám posúdi žiadosť o medzinárodnú ochranu, aj keď nie je zodpovedný na základe kritérií definovaných uvedeným nariadením. Toto konštatovanie je v súlade s cieľom uvedeného ustanovenia, a to so zachovaním výsad členských štátov pri výkone práva poskytnúť medzinárodnú ochranu, ako aj s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora, podľa ktorej fakultatívne ustanovenia priznávajú členským štátom širokú mieru voľnej úvahy. Súdny dvor sa

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

domnieval, že okolnosť, že členský štát, v tomto prípade Spojené kráľovstvo, ktorý je určený za zodpovedný v zmysle nariadenia Dublin III, oznámil svoj zámer vystúpiť z Únie v súlade s článkom 50 ZEÚ, nezaväzuje členský štát, ktorý pristúpil k tomuto určeniu, v tomto prípade Írsko, k tomu, aby sám posúdil žiadosť o medzinárodnú ochranu na základe ustanovenia o práve vlastného uváženia.

Okrem toho ustanovenia nariadenia Dublin III neukladajú členskému štátu, ktorý na základe kritérií uvedených v tomto nariadení nie je zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu, povinnosť, aby zohľadnil najlepší záujem dieťaťa a sám posúdil túto žiadosť na základe ustanovenia o práve vlastného uváženia upraveného uvedeným nariadením. Súdny dvor sa navyše domnieval, že nariadenie neukladá povinnosť stanoviť opravný prostriedok proti rozhodnutiu nevyužiť ustanovenie o práve vlastného uváženia, čo však nemá vplyv na skutočnosť, že toto rozhodnutie by mohlo byť napadnuté v rámci opravného prostriedku proti rozhodnutiu o odovzdaní. Súdny dvor napokon konštatoval, že pokiaľ neexistuje dôkaz o opaku, nariadenie Dublin III stanovuje domnienku, podľa ktorej je v najlepšom záujme dieťaťa posudzovať situáciu tohto dieťaťa neoddeliteľne od situácie jeho rodičov.

3. Neexistencia výslovného rozhodnutia o určení zodpovedného členského štátu

Rozsudok zo 4. októbra 2018 (veľká komora), Fathi (C-56/17, [EU:C:2018:803](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Hranice, azyl a prisťahovalectvo – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Článok 3 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretieho štátu v jednom z členských štátov – Posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu bez výslovného rozhodnutia o určení členského štátu zodpovedného za posúdenie – Smernica 2011/95/EÚ – Články 9 a 10 – Prenasledovanie z dôvodov náboženského vyznania – Dôkaz – Iránska právna úprava o odpadlíctve od viery – Smernica 2013/32/EÚ – Článok 46 ods. 3 – Účinný opravný prostriedok“

V tomto prípade iránsky štátny príslušník kurdského pôvodu podal na Štátnu agentúru pre utečencov v Bulharsku žiadosť o medzinárodnú ochranu založenú na prenasledovaní iránskymi orgánmi, ktorého bol podľa svojich slov obeťou z náboženských dôvodov, a konkrétne z dôvodu zmeny vierovyznania na kresťanské. Príslušný bulharský orgán vecne posúdil túto žiadosť, pričom na záver procesu určovania zodpovedného členského štátu nebolo prijaté žiadne výslovné rozhodnutie. Dotknutá žiadosť bola zamietnutá ako neopodstatnená, keďže uvedený orgán sa domnieval, že opis situácie, ktorý uviedol žiadateľ, obsahoval podstatné rozpory a že sa nepreukázala existencia ani riziko budúceho prenasledovania, ani hrozba trestu smrti.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

Za týchto okolností sa vnútroštátny súd pýtal Súdneho dvora, či v situácii, ako je tá, o ktorú ide vo veci samej, sa má článok 3 ods. 1 nariadenia Dublin III vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby orgány členského štátu vecne posudzovali žiadosť o medzinárodnú ochranu v zmysle článku 2 písm. b) tohto nariadenia bez toho, aby prijali výslovné rozhodnutie, ktoré na základe kritérií stanovených uvedeným nariadením určuje, že tomuto členskému štátu prislúcha zodpovednosť pristúpiť k takémuto posúdeniu.

V tejto súvislosti sa Súdny dvor najprv domnieval, že článok 3 ods. 1 nariadenia Dublin III sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby orgány členského štátu vecne posudzovali žiadosť o medzinárodnú ochranu v zmysle článku 2 písm. d) tohto nariadenia bez toho, aby prijali výslovné rozhodnutie, ktoré na základe kritérií stanovených uvedeným nariadením určuje, že tomuto členskému štátu prislúcha zodpovednosť pristúpiť k takémuto posúdeniu. Súdny dvor okrem toho rozhodol, že článok 46 ods. 3 smernice „o konaniach“ sa má vykladať v tom zmysle, že v rámci žaloby podanej žiadateľom o medzinárodnú ochranu proti rozhodnutiu, ktorým sa jeho žiadosť o medzinárodnú ochranu vyhlasuje za neopodstatnenú, nie je príslušný súd členského štátu z úradnej moci povinný preskúmať, či kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie uvedenej žiadosti, upravené nariadením Dublin III, boli správne uplatnené orgánmi, ktoré vykonali uvedené posúdenie.

4. Premiestnenie – Mechanizmus dočasnej výnimky z dublinského mechanizmu

Rozsudok zo 6. septembra 2017, Slovensko a Maďarsko/Rada (C-643/15 a C-647/15, [EU:C:2017:631](#))

„Žaloba o neplatnosť – Rozhodnutie (EÚ) 2015/1601 – Dočasné opatrenia v oblasti medzinárodnej ochrany v prospech Helénskej republiky a Talianskej republiky – Núdzová situácia v dôsledku náhleho prílevu štátnych príslušníkov tretích krajín na územie niektorých členských štátov – Premiestnenie týchto štátnych príslušníkov na územie iných členských štátov – Počty žiadateľov, ktorí majú byť premiestnení – Článok 78 ods. 3 ZFEÚ – Právny základ – Podmienky uplatnenia – Pojem ‚legislatívny akt‘ – Článok 289 ods. 3 ZFEÚ – Závazná povaha záverov prijatých Európskou radou pre Radu Európskej únie – Článok 15 ods. 1 ZEÚ a článok 68 ZFEÚ – Podstatné formálne náležitosti – Zmena návrhu Európskej komisie – Požiadavky novej porady s Európskym parlamentom a jednohlasného hlasovania v Rade Európskej únie – Článok 293 ZFEÚ – Zásady právnej istoty a proporcionality“

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

V reakcii na migračnú krízu, ktorá zasiahla Európu v lete 2015, prijala Rada Európskej únie rozhodnutie³², aby pomohla Taliansku a Grécku zvládnuť masívny prílev migrantov. Toto rozhodnutie upravuje premiestnenie 120 000 osôb, ktoré jednoznačne potrebujú medzinárodnú ochranu, z týchto dvoch členských štátov počas obdobia dvoch rokov do ostatných členských štátov Únie.

Napadnuté rozhodnutie bolo prijaté na základe článku 78 ods. 3 ZFEÚ, ktorý stanovuje: „Ak sa jeden alebo viac členských štátov ocitne v núdzovej situácii v dôsledku náhleho prílevu

štátnych príslušníkov tretích krajín, môže Rada na návrh Komisie prijať dočasné opatrenia v prospech dotknutého, respektíve dotknutých členských štátov. Uznáva sa po porade s Európskym parlamentom.“

Slovensko a Maďarsko, ktoré rovnako ako Česká republika a Rumunsko hlasovali v Rade proti schváleniu tohto rozhodnutia,³³ navrhli Súdnemu dvoru, aby ho zrušil, pričom sa odvolávali jednak na dôvody, ktoré mali preukazovať, že pri jeho schvaľovaní došlo k procesným pochybeniam alebo pochybeniam súvisiacim s výberom nevhodného právneho základu, a jednak na to, že toto rozhodnutie nie je schopné reagovať na migračnú krízu, ani nevyhnutné na tento účel.

Súdny dvor zamietol žaloby podané Slovenskom a Maďarskom v celom rozsahu.

Súdny dvor najprv vyvrátil tvrdenie, podľa ktorého mal byť uplatnený legislatívny postup³⁴ z dôvodu, že článok 78 ods. 3 ZFEÚ upravuje poradu s Európskym parlamentom v prípade, keď je opatrenie prijaté na základe tohto ustanovenia. V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že legislatívny postup možno uplatniť iba v prípade, keď na neho ustanovenie Zmluvy výslovne odkazuje. Článok 78 ods. 3 ZFEÚ však neobsahuje žiaden výslovný odkaz na legislatívny postup, takže napadnuté rozhodnutie mohlo byť prijaté nelegislatívnym postupom, a preto predstavuje nelegislatívny akt.

V tom istom kontexte Súdny dvor rozhodol, že článok 78 ods. 3 ZFEÚ umožňuje inštitúciám Únie prijať všetky potrebné dočasné opatrenia ako účinnú a rýchlu odpoveď na núdzovú situáciu v dôsledku náhleho prílevu premiestnených osôb. Tieto opatrenia sa môžu aj odchyliť od legislatívnych aktov, okrem iného pod podmienkou, že sú vymedzené z hľadiska ich materiálnej aj časovej pôsobnosti, a že nemajú ani za cieľ, ani za následok trvalé nahradenie alebo zmenu takýchto aktov, čo sú podmienky, ktoré sú v tomto prípade splnené.

Súdny dvor rovnako spresnil, že keďže napadnuté rozhodnutie predstavuje nelegislatívny akt, nevzťahovali sa na jeho prijatie požiadavky spojené s účasťou

³² Rozhodnutie Rady (EÚ) 2015/1601 z 22. septembra 2015 o zavedení dočasných opatrení v oblasti medzinárodnej ochrany v prospech Talianska a Grécka (Ú. v. EÚ L 248, 2015, s. 80) (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

³³ Fínsko sa zdržalo hlasovania, zatiaľ čo ostatné členské štáty hlasovali za prijatie rozhodnutia.

³⁴ Riadny legislatívny postup alebo mimoriadny legislatívny postup, upravené v článku 289 ZFEÚ.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

národných parlamentov a verejným charakterom zasadnutia a hlasovania Rady (pretože tieto požiadavky sa uplatňujú iba v prípade legislatívnych aktov).

Súdny dvor ďalej zdôraznil, že časová pôsobnosť napadnutého rozhodnutia (teda od 25. septembra 2015 do 26. septembra 2017) je presne vymedzená, takže jeho dočasnú povahu nemožno spochybniť.

Súdny dvor navyše rozhodol, že závery Európskej rady z 25. a 26. júna 2015, podľa ktorých členské štáty musia rozhodovať o rozdelení osôb, ktoré jednoznačne potrebujú medzinárodnú ochranu konsenzom, a to pri „zohľadnení špecifickej situácie každého členského štátu“, nemohli zabrániť prijatiu napadnutého rozhodnutia. Tieto závery sa totiž vzťahovali na iný projekt premiestnenia, ktorého cieľom bolo v reakcii na príchod migrantov, pozorovaný počas prvých šiestich mesiacov roka 2015, rozdeliť 40 000 osôb medzi členské štáty. Tento projekt bol predmetom rozhodnutia 2015/1523³⁵, a nie rozhodnutia napadnutého v tomto prípade. Súdny dvor dodal, že Európska rada nemôže v žiadnom prípade meniť pravidlá hlasovania upravené Zmluvami.

Súdny dvor navyše konštatoval, že hoci v pôvodnom návrhu rozhodnutia, predloženom Komisii, boli vykonané podstatné zmeny, predovšetkým zmeny, ktoré mali vyhovieť požiadavke Maďarska, aby nebolo uvedené na zozname členských štátov profitujúcich z mechanizmu premiestnenia³⁶ a kvalifikujúce túto krajinu ako členský štát premiestnenia, Parlament bol náležite informovaný o týchto zmenách pred prijatím svojho uznesenia zo 17. septembra 2015, čo mu umožnilo zohľadniť ich v tomto uznesení. V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že ostatné zmeny vykonané po tomto dátume neovplyvnili samotnú podstatu návrhu Komisie.

Súdny dvor navyše rozhodol, že Rada nebola povinná prijať napadnuté rozhodnutie jednomyselne ani vtedy, ak sa s cieľom schválenia už uvedených zmien potrebovala odchyliť od pôvodného návrhu Komisie. Súdny dvor totiž konštatoval, že zmenený návrh Komisia schválila prostredníctvom dvoch z jej členov, ktorí boli kolégiom oprávnení na tento účel.

Súdny dvor sa okrem toho domnieval, že mechanizmus premiestnenia upravený napadnutým rozhodnutím nepredstavuje opatrenie, ktoré je zjavne nevhodné na to, aby prispelo k dosiahnutiu jeho cieľa, ktorým je pomôcť Grécku a Taliansku zvládnuť dôsledky migračnej krízy v roku 2015.

V tejto súvislosti sa Súdny dvor domnieval, že platnosť rozhodnutia nemožno spochybniť na základe retrospektívnych úvah týkajúcich sa miery jeho účinnosti. Pokiaľ má totiž normotvorca Únie posúdiť budúce účinky novej právnej úpravy, jeho posúdenie možno spochybniť len vtedy, ak sa javí zjavne nesprávne vzhľadom na skutočnosti, ktoré mu

³⁵ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2015/1523 zo 14. septembra 2015 o zavedení dočasných opatrení v oblasti medzinárodnej ochrany v prospech Talianska a Grécka (Ú. v. EÚ L 239, 2015, s. 146).

³⁶ Maďarsko tvrdí, že odmietlo byť kvalifikované ako členský štát profitujúci z mechanizmu premiestnenia, aby sa vyhol tomu, že bude považované za členský štát zodpovedný za posúdenie žiadostí o azyl, ktoré mali byť podané v členskom štáte, cez ktorý migranti skutočne vstupujú na územie Únie.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

boli známe v čase prijatia tejto právnej úpravy. To však neplatí v tomto prípade, keďže Rada na základe podrobného preskúmania štatistických údajov dostupných v rozhodnom čase vykonala objektívnu analýzu účinkov opatrenia na dotknutú núdzovú situáciu.

Rozsudok z 2. apríla 2020, Komisia/Poľsko, Komisia/Maďarsko, Komisia/Česká republika (Dočasný mechanizmus premiestnenia žiadateľov o medzinárodnú ochranu) (C-715/17, C-718/17 a C-719/17, [EU:C:2020:257](#))

„Nesplnenie povinnosti členským štátom – Rozhodnutia (EÚ) 2015/1523 a (EÚ) 2015/1601 – Článok 5 ods. 2 a 4 až 11 každého z týchto rozhodnutí – Dočasné opatrenia v oblasti medzinárodnej ochrany v prospech Helénskej republiky a Talianskej republiky – Núdzová situácia v dôsledku náhleho prílevu štátnych príslušníkov tretích krajín na územie niektorých členských štátov – Premiestnenie týchto štátnych príslušníkov na územie ostatných členských štátov – Postup premiestnenia – Povinnosť členských štátov v pravidelných intervaloch, a minimálne každé tri mesiace, uviesť počet žiadateľov o medzinárodnú ochranu, ktorí môžu byť urýchlene premiestnení na ich územie – Nadväzujúce povinnosti vedúce k skutočnému premiestneniu – Záujmy členských štátov súvisiace s národnou bezpečnosťou a verejným poriadkom – Možnosť členského štátu dovoľávať sa článku 72 ZFEÚ na neuplatňovanie záväzných aktov práva Únie“

Súdny dvor vyhovel žalobám o nesplnenie povinnosti podaným Komisiou proti Poľsku, Maďarsku a Českej republike, ktorých predmetom bolo určenie, že tieto členské štáty si tým, že v pravidelných intervaloch, a minimálne každé tri mesiace, neuviedli primeraný počet žiadateľov o medzinárodnú ochranu, ktorí môžu byť urýchlene premiestnení na ich územie, a v dôsledku toho nevykonali ďalšie povinnosti premiestnenia, ktoré im prislúchali, nesplnili povinnosti, ktoré im vyplývajú z práva Únie. Súdny dvor konštatoval nesplnenie povinností tromi dotknutými členskými štátmi, ktoré im vyplývajú z rozhodnutia, prijatého Radou na účely povinného premiestnenia 120 000 žiadateľov o medzinárodnú ochranu z Grécka a Talianska do ostatných členských štátov Únie³⁷. Súdny dvor ďalej konštatoval, že Poľsko a Česká republika si nesplnili ani povinnosti vyplývajúce zo skoršieho rozhodnutia, ktoré Rada prijala s cieľom dobrovoľného premiestnenia 40 000 žiadateľov o medzinárodnú ochranu z Grécka a Talianska do ostatných členských štátov Únie³⁸. Pokiaľ ide o Maďarsko, to nebolo viazané opatreniami premiestnenia stanovenými v tomto poslednom uvedenom rozhodnutí.

Vzhľadom na núdzovú situáciu spočívajúcu v príleve štátnych príslušníkov tretích krajín do Grécka a Talianska prijala Rada v septembri 2015 vyššie uvedené rozhodnutia (ďalej

³⁷ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2015/1601 z 22. septembra 2015 o zavedení dočasných opatrení v oblasti medzinárodnej ochrany v prospech Talianska a Grécka (Ú. v. EÚ L 248, 2015, s. 80). Platnosť tohto rozhodnutia bola predmetom spojených vecí zo 6. septembra 2017, C-643/15 a C-647/15, EU:C:2017:631, Slovensko a Maďarsko/Rada; pozri tiež tlačové komuniké č. 91/17.

³⁸ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2015/1523 zo 14. septembra 2015 o zavedení dočasných opatrení v oblasti medzinárodnej ochrany v prospech Talianska a Grécka (Ú. v. EÚ L 239, 2015, s. 146).

len „rozhodnutia o premiestnení“). Na základe týchto rozhodnutí³⁹ Poľsko v decembri 2015 uviedlo, že na jeho územie možno urýchlene premiestniť 100 osôb. Nepristúpilo však k tomuto premiestneniu a neprijalo ani ďalší záväzok premiestnenia. Pokiaľ ide o Maďarsko, tento členský štát nikdy neuviedol počet osôb, ktoré môžu byť premiestnené na jeho územie na základe rozhodnutia o premiestnení, ktoré bolo pre neho záväzné, a nepristúpil k žiadnemu premiestneniu. Napokon Česká republika vo februári a máji 2016 na základe rozhodnutí o premiestnení⁴⁰ uviedla, že na jej územie možno premiestniť 50 osôb. Dvanásť osôb z Grécka bolo skutočne premiestnených, Česká republika však už potom neprijala žiadny ďalší záväzok premiestnenia.

Súdny dvor na úvod odmietol tvrdenie dotknutých troch členských štátov, že žaloby Komisie sú neprípustné z dôvodu, že v dôsledku uplynutia doby uplatniteľnosti oboch rozhodnutí o premiestnení, ku ktorému došlo 17. a 26. septembra 2017, už nie je možné napraviť vytýkané nesplnenie povinností. Súdny dvor v tejto súvislosti pripomenul, že žaloba o nesplnenie povinnosti je prípustná, ak Komisia obmedzí svoj návrh na určenie existencie vytýkaného nesplnenia povinností, predovšetkým v situáciách, o aké ide v týchto veciach, keď akt Únie, ktorého porušenie sa tvrdí, prestal byť definitívne uplatniteľný po uplynutí lehoty uloženej v odôvodnenom stanovisku, t. j. 23. augusta 2017. Určenie nesplnenia povinnosti má navyše vecný význam, najmä na účely stanovenia základu zodpovednosti, ktorá môže členskému štátu vzniknúť v dôsledku jeho nesplnenia povinnosti vo vzťahu k ostatným členským štátom, Únii alebo jednotlivcom.

Poľsko a Maďarsko vo veciach samých najmä tvrdili, že mali právo neuplatňovať rozhodnutia o premiestnení na základe článku 72 ZFEÚ, podľa ktorého ustanoveniami Zmluvy o FEÚ týkajúcimi sa priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorých súčasťou je najmä azylová politika, nie je dotknutý výkon zodpovednosti prináležiacych členským štátom na udržiavanie verejného poriadku a zabezpečovanie vnútornej bezpečnosti. Súdny dvor v tejto súvislosti konštatoval, že vzhľadom na to, že článok 72 ZFEÚ je ustanovením o výnimke zo všeobecných pravidiel práva Únie, treba ho vykladať reštriktívne. Tento článok teda členským štátom nepriznáva právomoc odchýliť sa od ustanovení práva Únie jednoduchým odkazom na záujmy spočívajúce v udržiavaní verejného poriadku a zabezpečovaní vnútornej bezpečnosti, ale im ukladá preukázať potrebu využiť výnimku stanovenú v tomto článku na účely výkonu ich zodpovednosti v týchto oblastiach.

Súdny dvor v tomto kontexte uviedol, že podľa rozhodnutí o premiestnení sa do úvahy mali vziať národná bezpečnosť a verejný poriadok počas celého postupu premiestnenia až do skutočného odovzdania žiadateľa o medzinárodnú ochranu. Súdny dvor v tejto súvislosti konštatoval, že príslušným orgánom členských štátov premiestnenia sa má priznať široká miera voľnej úvahy pri určovaní, či existujú opodstatnené dôvody

³⁹ Článok 5 ods. 2 každého z týchto rozhodnutí.

⁴⁰ Článok 5 ods. 2 každého z týchto rozhodnutí.

považovať štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa má premiestniť, za hrozbu pre národnú bezpečnosť alebo verejný poriadok na ich území. Súdny dvor v tomto bode uviedol, že pojem „hrozba pre národnú bezpečnosť alebo verejný poriadok“ v zmysle rozhodnutí o premiestnení⁴¹ sa má vykladať tak, že zahŕňa tak skutočné, ako aj potenciálne hrozby pre národnú bezpečnosť alebo verejný poriadok. Súdny dvor však spresnil, že uvedené orgány sa na to, aby sa mohli dovolávať vyššie citovaných dôvodov, musia po preskúmaní každého jednotlivého prípadu opierať o zhodujúce sa, objektívne a presné skutočnosti, na základe ktorých možno predpokladať, že predmetný žiadateľ predstavuje skutočnú alebo potenciálnu hrozbu. V dôsledku toho rozhodol, že mechanizmus stanovený v týchto ustanoveniach bráni tomu, aby sa členský štát v rámci postupu premiestnenia kategoricky odvolával, iba v záujme všeobecnej prevencie a bez toho, aby preukázal priamu súvislosť s individuálnym prípadom, na článok 72 ZFEÚ na účely odôvodnenia prerušenia, či dokonca zastavenia vykonávania povinností, ktoré mu vyplývajú z rozhodnutí o premiestnení.

Súdny dvor ďalej rozhodol o dôvode Českej republiky týkajúcom sa nefunkčnosti dotknutého mechanizmu premiestnenia, pričom uviedol, že nemožno pripustiť, aby sa členský štát na to, aby sa vyhol akejkoľvek povinnosti premiestnenia, ktorá mu vyplýva z uvedených aktov, mohol opierať o svoje jednostranné posúdenie údajnej nedostatočnej účinnosti, či dokonca nefunkčnosti mechanizmu premiestnenia stanoveného v týchto aktoch, pretože v opačnom prípade by mohlo dôjsť k ohrozeniu cieľa solidarity, ktorý je vlastný rozhodnutiam o premiestnení, ako aj k porušeniu záväznej povahy týchto aktov. Napokon, pripomínajúc záväzný charakter rozhodnutí o premiestnení od ich prijatia a počas doby ich uplatňovania pre Českú republiku, Súdny dvor uviedol, že tento členský štát bol povinný plniť svoje povinnosti premiestnenia uložené týmito rozhodnutiami nezávisle od poskytovania iných druhov pomoci Helénskej republike a Talianskej republike.

⁴¹ Článok 5 ods. 4 a 7 každého z týchto rozhodnutí.

II. Konanie o odovzdaní do zodpovedného členského štátu

1. Prijatie späť v prípade protiprávneho návratu do členského štátu, ktorý uskutočnil odovzdanie

Rozsudok z 25. januára 2018 (tretia komora), Hasan (C-360/16, [EU:C:2018:35](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov – Podmienky a lehoty stanovené na podanie dožiadania o prijatie späť – Neoprávnený návrat štátneho príslušníka tretej krajiny do členského štátu, ktorý vykonal odovzdanie – Článok 24 – Postup prijatia späť – Článok 27 – Opravný prostriedok – Rozsah súdneho preskúmania – Okolnosti, ktoré nastali po odovzdaní“

Pán Hasan podal v októbri 2014 žiadosť o azyl v Nemecku. Keďže pri vyhľadávaní v systéme Eurodac vyšlo najavo, že dotknutá osoba už požiadala o medzinárodnú ochranu v Taliansku, nemecký úrad požiadal talianske orgány, aby prijali pána Hasana späť na základe nariadenia Dublin III. Talianske orgány na toto dožiadanie o prijatie späť neodpovedali. V januári 2015 úrad zamietol žiadosť o azyl, ktorú podal pán Hasan, ako neprípustnú, pričom sa opieral o skutočnosť, že Talianska republika je členským štátom, ktorý zodpovedá za posúdenie tejto žiadosti, a nariadil odovzdanie pána Hasana do Talianska. V auguste 2015 bol pán Hasan odovzdaný do Talianska. V tomto istom mesiaci sa však protiprávne vrátil do Nemecka.

Za týchto okolností sa vnútroštátny súd pýtal Súdneho dvora najmä to, či sa články 23 a 24 nariadenia Dublin III majú vykladať v tom zmysle, že v situácii, o akú ide vo veci samej, v ktorej bol štátny príslušník tretej krajiny po tom, čo podal žiadosť o medzinárodnú ochranu v prvom členskom štáte, odovzdaný do tohto členského štátu v nadväznosti na zamietnutie novej žiadosti podanej v druhom členskom štáte, potom sa bez povolenia na pobyt vrátil na územie tohto druhého členského štátu, sa v prípade tohto štátneho príslušníka môže uplatniť postup prijatia späť alebo či možno vykonať nové odovzdanie tejto osoby do prvého z týchto členských štátov bez vykonania tohto postupu.

Súdny dvor najprv konštatoval, že na osobu, ktorá sa po tom, čo podala žiadosť o medzinárodnú ochranu v členskom štáte, neoprávnene vráti na územie iného členského štátu bez toho, aby v ňom podala novú žiadosť o medzinárodnú ochranu, sa môže uplatniť postup stanovený v článku 24 nariadenia Dublin III. Skutočnosť, že takáto osoba pri svojom prvom pobyte na území druhého z týchto členských štátov už podala žiadosť o medzinárodnú ochranu, ktorá bola zamietnutá v rámci upravenom v článku 26 ods. 1 tohto nariadenia, nemôže zmeniť túto analýzu. Keďže totiž táto žiadosť už nie je predmetom posudzovania v tomto členskom štáte, táto skutočnosť nemôže znamenať, že táto osoba by sa mala považovať za osobu, ktorá podala novú žiadosť

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

o medzinárodnú ochranu, ktorá musí byť buď zamietnutá podľa tohto článku 26 ods. 1 ešte predtým, ako dôjde k odovzdaniu, alebo posúdená uvedeným členským štátom v súlade s článkom 23 ods. 3 uvedeného nariadenia v prípade, ak sa omešká uplatnenie postupu prijatia späť.

Súdny dvor ďalej rozhodol, že keďže vykonanie odovzdania nemôže svojou povahou ako také s konečnou platnosťou určiť zodpovednosť členského štátu, do ktorého bola dotknutá osoba odovzdaná, nemožno uvažovať o novom odovzdaní bez toho, aby sa znovu neposúdila situácia tejto osoby s cieľom overiť, či po tom, čo bola uvedená osoba odovzdaná, nedošlo k prenosu zodpovednosti na iný členský štát. V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že takéto opätované preskúmanie situácie dotknutej osoby možno uskutočniť bez toho, aby sa tým spochybnilo sledovanie cieľa spočívajúceho v rýchlom vybavovaní žiadostí o medzinárodnú ochranu, pretože toto posúdenie má zohľadňovať len zmeny, ktoré nastali od prijatia prvého rozhodnutia o odovzdaní.

Súdny dvor z toho vyvodil, že v situácii, v ktorej bol štátny príslušník tretej krajiny po tom, čo podal žiadosť o medzinárodnú ochranu v prvom členskom štáte, odovzdaný do tohto členského štátu v nadväznosti na zamietnutie novej žiadosti podanej v druhom členskom štáte, potom sa bez povolenia na pobyt vrátil na územie tohto druhého členského štátu, sa na tohto štátneho príslušníka môže uplatniť postup prijatia späť a nemožno vykonať nové odovzdanie tejto osoby do prvého z týchto členských štátov bez vykonania tohto postupu.

2. Predčasné rozhodnutie o odovzdaní

Rozsudok z 31. mája 2018 (druhá komora), Hassan (C-647/16, [EU:C:2018:368](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov – Postupy prevzatia alebo prijatia späť – Článok 26 ods. 1 – Prijatie a oznámenie rozhodnutia o odovzdaní pred akceptovaním dožiadania o prijatie späť dožiadaným členským štátom“

Pán Hassan, iracký štátny príslušník, po tom, čo požiadal o medzinárodnú ochranu v Nemecku, odišiel do Francúzska, kde bol zadržaný. Francúzske orgány následne požiadali nemecké orgány, aby prijali pána Hassana späť, pričom v ten istý deň rozhodli o jeho odovzdaní do Nemecka. Francúzske orgány sa totiž na základe nariadenia Dublin III domnievali, že Nemecko bolo zodpovedné za vybavenie žiadosti pána Hassana o medzinárodnú ochranu, pretože v tejto krajine podal takúto žiadosť. Pán Hassan napadol na francúzskom súde rozhodnutie nariaďujúce jeho odovzdanie do Nemecka. Tvrdil najmä, že toto rozhodnutie porušuje nariadenie Dublin III, keďže bolo prijaté

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

a jemu oznámené ešte skôr, ako dožiadaný štát (Nemecko) výslovne alebo implicitne odpovedal na dožiadanie francúzskych orgánov o prijatie späť.

Vnútroštátny súd sa pýtal Súdneho dvora, či za týchto okolností mohli francúzske orgány prijať rozhodnutie o odovzdaní proti pánovi Hassanovi a oznámiť mu ho ešte predtým, ako Nemecko výslovne alebo implicitne akceptovalo toto prijatie späť.

V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že zo znenia, vývoja a cieľa nariadenia Dublin III jasne vyplýva, že rozhodnutie o odovzdaní možno prijať a oznámiť dotknutej osobe až potom, ako dožiadaný členský štát implicitne alebo výslovne akceptoval, že túto osobu prijme späť. Súdny dvor predovšetkým zdôraznil, že taká osoba, ako je pán Hassan, by mohla byť ešte skôr, ako dožiadaný členský štát odpovedal na dožiadanie o prijatie späť, nútená podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu o odovzdaní, hoci takýto opravný prostriedok možno podať iba v prípade, keď dožiadaný členský štát kladne odpovedal na dožiadanie o prijatie späť. Okrem toho rozsah práva dotknutej osoby na účinný opravný prostriedok by mohol byť obmedzený, pokiaľ by sa rozhodnutie o odovzdaní zakladalo len na priamych a nepriamych dôkazoch zozbieraných žiadajúcim členským štátom (v tomto prípade Francúzskom). Napokon pripustiť, že k prijatiu a oznámeniu rozhodnutia o odovzdaní môže dôjsť pred odpoveďou dožiadaného členského štátu, by v členských štátoch, ktoré neupravujú odklad výkonu takéhoto rozhodnutia do odpovede dožiadaného členského štátu, viedlo k vystaveniu dotknutej osoby riziku odovzdania do tohto členského štátu ešte predtým, ako by s tým tento členský štát v zásade súhlasil.

3. Lehota na odovzdanie

Rozsudok z 29. januára 2009 (štvrtá komora), Petrosian (C-19/08, [EU:C:2009:41](#))

„Azylové právo – Nariadenie (ES) č. 343/2003 – Prijatie späť členským štátom žiadateľa o azyl, ktorého žiadosť bola zamietnutá a ktorý sa nachádza v inom členskom štáte, v ktorom podal novú žiadosť o azyl – Začiatok plynutia lehoty na výkon odovzdania žiadateľa o azyl – Konanie o odovzdaní, ktoré je predmetom opravného prostriedku s odkladným účinkom“

Členovia rodiny Petrosian, arménskeho pôvodu, podali žiadosť o azyl vo Švédsku po tom, čo podali prvú žiadosť o azyl vo Francúzsku, kde bola zamietnutá. Švédske orgány dožiadali francúzske orgány o to, aby prijali členov tejto rodiny späť. Keďže francúzske orgány akceptovali prijatie späť, rozhodlo sa o odovzdaní členov rodiny do Francúzska na základe článku 20 ods. 1 písm. d) nariadenia Dublin II, ale dotknuté osoby viackrát napadli rozhodnutie nariaďujúce odovzdanie, takže šesťmesačná lehota upravená

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

v článku 20 ods. 1 písm. d) nariadenia Dublin II⁴² uplynula. Táto lehota, ktorá „plynie od rozhodnutia o odvolaní alebo preskúmaní“, má umožniť členskému štátu, v ktorom bola podaná žiadosť o azyl, aby uskutočnil odovzdanie, pričom jej márne uplynutie má za následok, že zodpovedným sa stáva tento štát.

Za týchto okolností sa vnútroštátny súd pýtal Súdneho dvora, ktorá udalosť môže spôsobiť plynutie šesťmesačnej lehoty, a konkrétnejšie, či táto lehota plynie už od dočasného súdneho rozhodnutia prerušujúceho výkon konania o odovzdaní, alebo až od súdneho rozhodnutia, ktoré rozhoduje o dôvodnosti konania a ktoré už nemôže brániť tomuto výkonu.

Súdny dvor sa v prvom rade domnieval, že súdnu ochranu zaručenú členskými štátmi, ktorých súdy môžu prerušiť výkon rozhodnutia o odovzdaní, umožňujúc tak žiadateľovi o azyl napadnúť rozhodnutia, ktorých je predmetom, nemožno obetovať požiadavke rýchlosti pri vybavovaní žiadostí o azyl. Členské štáty, ktoré chceli zaviesť opravné prostriedky spôsobilé viesť k vydaniu rozhodnutí s odkladným účinkom v rámci konania o odovzdaní, totiž nemôžu byť v mene dodržiavania požiadavky rýchlosti postavené do nepriaznivejšej situácie ako členské štáty, ktoré to nepovažovali za potrebné. Členský štát, ktorý v rámci konania o odovzdaní rozhodol o zavedení opravných prostriedkov prípadne spojených s odkladným účinkom sa tak nachádza v nepriaznivej situácii, keďže mu v prípade neodovzdania žiadateľa o azyl vo veľmi krátkej lehote oddelujúcej rozhodnutie súdu vo veci samej od uplynutia lehoty na výkon odovzdania hrozí riziko, že bude s konečnou platnosťou označený za zodpovedný za vybavenie žiadosti o azyl. Z toho vyplýva, že výklad ustanovení článku 20 ods. 1 písm. d) nariadenia Dublin II nemôže viesť k záveru, že v mene dodržania práva Spoločenstva musí žiadajúci členský štát porušiť odkladný účinok dočasného súdneho rozhodnutia prijatého v rámci odvolania spôsobilého mať takýto účinok.

Pokiaľ ide v druhom rade o dodržanie zásady procesnej autonómie členských štátov, Súdny dvor uviedol, že ak by sa prijal výklad článku 20 ods. 1 písm. d) nariadenia Dublin II, podľa ktorého lehota na výkon odovzdania plynie už od dočasného rozhodnutia s odkladným účinkom, vnútroštátny súd, ktorý by chcel zosúladiť dodržanie tejto lehoty s dodržaním dočasného súdneho rozhodnutia s odkladným účinkom, by musel rozhodnúť o dôvodnosti konania o odovzdaní pred uplynutím tejto lehoty rozhodnutím, ktoré by prípadne z dôvodu nedostatku potrebného času poskytnutého súdu nemohlo dostatočne prihliadnuť na zložitú povahu sporu.

Súdny dvor z toho vyvodil, že ak právna úprava žiadajúceho členského štátu upravuje odkladný účinok odvolania, lehota na výkon odovzdania neplynie už od dočasného súdneho rozhodnutia prerušujúceho výkon konania o odovzdaní, ale až od súdneho

⁴² Podľa tohto ustanovenia odovzdanie žiadateľa o azyl do členského štátu, ktorý je povinný ho znovu pripustiť, sa uskutoční hneď, ako to je prakticky možné a najneskôr do šiestich mesiacov od akceptovania dožiadania o prijatie späť iným členským štátom alebo rozhodnutia o odvolaní alebo preskúmaní, ak sa pripúšťa odkladný účinok. Podľa odseku 2 toho istého článku ak sa odovzdanie neuskutoční v lehote šiestich mesiacov, zodpovednosť prípadne členskému štátu, v ktorom bola podaná žiadosť o azyl.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

rozhodnutia, ktoré rozhoduje o dôvodnosti konania a ktoré už nemôže brániť tomuto výkonu.

Rozsudok z 19. marca 2019 (veľká komora), Jawo (C-163/17, [EU:C:2019:218](#))⁴³

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Dublinský systém – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Odovzdanie žiadateľa do členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu – Pojem „útek“ – Spôsoby predĺženia lehoty na odovzdanie – Článok 4 Charty základných práv Európskej únie – Vážne riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania po skončení azylového konania – Životné podmienky osôb požívajúcich medzinárodnú ochranu v uvedenom členskom štáte“

Štátny príslušník Gambie vstúpil do Európskej únie cez Taliansko, kde podal žiadosť o azyl, pričom následne odcestoval do Nemecka, kde podal novú žiadosť. Po tom, čo nemecké orgány požiadali talianske orgány o prijatie dotknutej osoby späť, zamietli jej žiadosť o azyl a nariadili jej vyhostenie do Talianska. Prvý pokus o odovzdanie zlyhal z dôvodu, že žiadateľ sa nenachádzal v ubytovacom zariadení, ktoré mu bolo pridelené. Nemecké orgány, ktoré sa teda domnievali, že utiekol, informovali talianske orgány o nemožnosti vykonať odovzdanie a o predĺžení lehoty v súlade s článkom 29 ods. 2 nariadenia Dublin III. Tento článok stanovuje, že lehota na odovzdanie je šesť mesiacov, avšak môže byť predĺžená maximálne na osemnásť mesiacov v prípade, že je žiadateľ na úteku. Dotknutá osoba následne uviedla, že navštívila priateľa a že nevedela o tom, že je potrebné, aby oznámila svoju neprítomnosť. Zároveň podala opravný prostriedok proti rozhodnutiu o odovzdaní a v nadväznosti na jeho zamietnutie podala odvolanie na vnútroštátny súd. V rámci tohto odvolania tvrdila, že vzhľadom na to, že neutiekla, neboli nemecké orgány oprávnené predĺžiť lehotu na jej odovzdanie do Talianska. Rovnako poukázala na to, že v Taliansku sa vyskytujú systémové chyby v oblasti azylu, ktoré bránia jej odovzdaniu do tohto štátu.

Vnútroštátny súd sa pýtal Súdneho dvora najmä na to, za akých podmienok možno konštatovať, že žiadateľ o medzinárodnú ochranu je na úteku, takže lehota na jeho odovzdanie do členského štátu, ktorý je obvykle zodpovedný za posúdenie jeho žiadosti, môže byť predĺžená.

V tejto súvislosti v prvom rade Súdny dvor spresnil, že pojem „útek“ v zmysle článku 29 ods. 2 nariadenia Dublin III zahŕňa najmä existenciu úmyslu, takže toto ustanovenie je v zásade uplatniteľné iba vtedy, ak sa žiadateľ vedome vyhýba vnútroštátnym orgánom s cieľom zmariť svoje odovzdanie. Súdny dvor však dodal, že s cieľom zabezpečiť účinné fungovanie nariadenia Dublin III a zohľadniť značné ťažkosti, s ktorými sa tieto orgány môžu stretnúť pri preukazovaní úmyslu žiadateľa, možno predpokladať, že žiadateľ je na úteku, ak sa odovzdanie nemôže vykonať z dôvodu, že opustil miesto pobytu, ktoré mu bolo pridelené, bez toho, aby o tom informoval vnútroštátne orgány, a prípadne bez

⁴³ Rozsudok je tiež uvedený v rubrike I.2.1., nazvanej „Riziko porušenia článku 4 Charty“.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

toho, aby ich požiadal o predchádzajúce povolenie. Táto domnienka sa však uplatní len vtedy, ak bol žiadateľ o svojich povinnostiach v tejto súvislosti riadne informovaný v súlade s článkom 5 smernice 2013/33. Okrem toho žiadateľ si musí zachovať možnosť preukázať, že skutočnosť, že príslušné orgány neinformoval o svojej neprítomnosti, odôvodňujú platné dôvody a nie úmysel vyhýbať sa týmto orgánom.

V druhom rade, pokiaľ ide o pravidlá predĺženia lehoty na odovzdanie, Súdny dvor usúdil, že medzi žiadajúcim členským štátom a zodpovedným členským štátom nebola potrebná nijaká predchádzajúca dohoda. Na predĺženie lehoty na odovzdanie na maximálne osemnásť mesiacov tak postačuje, aby prvý štát ešte pred uplynutím lehoty na odovzdanie v trvaní šiestich mesiacov informoval druhý štát o tom, že žiadateľ je na úteku, a zároveň spresnil novú lehotu na odovzdanie.

III. Rozsah súdneho preskúmania rozhodnutia o odovzdaní

1. Obmedzené súdne preskúmanie – Nariadenie Dublin II

Vo svojej judikatúre týkajúcej sa výkladu nariadenia Dublin II Súdny dvor umožniť žiadateľovi o azyl napadnúť výber kritéria zodpovedného členského štátu iba s odkazom na systémové chyby v azylovom konaní a podmienkach prijímania žiadateľov o azyl v tomto členskom štáte, ktoré majú za následok porušenie jeho základných práv zaručených v článku 4 Charty.

Rozsudok z 10. decembra 2013 (veľká komora), Abdullahi (C-394/12, [EU:C:2013:813](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spoločný európsky azylový systém – Nariadenie (ES) č. 343/2003 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl – Preskúmanie dodržania kritérií zodpovednosti za preskúmanie žiadosti o azyl – Rozsah súdneho preskúmania“

Pani Abdullahi, somálska štátna príslušníčka, ktorá s pomocou prevádzáčov pricestovala do Rakúska a bola tam v blízkosti maďarskej hranice zadržaná, podala v auguste 2011 žiadosť o medzinárodnú ochranu. Príslušný rakúsky orgán zaslal v súlade s článkom 10 ods. 1 nariadenia Dublin II dožiadanie o prevzatie Maďarsku, ktoré ho akceptovalo. Rakúsky orgán preto zamietol ako neprípustnú žiadosť o azyl, ktorú podala pani Abdullahi v Rakúsku, a rozhodol o jej odovzdaní do Maďarska. Vo svojej žalobe proti tomuto rozhodnutiu pani Abdullahi tvrdila po prvýkrát, že členským štátom zodpovedným za jej žiadosť o azyl nie je Maďarsko, ale Helénska republika. Tvrdila však, že Helénska republika v určitých ohľadoch nerešpektuje ľudské práva, takže rakúskym orgánom prináleží, aby dokončili posúdenie jej žiadosti o azyl.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

Keďže vnútroštátny súd mal pochybnosti o akceptovaní zodpovednosti členským štátom, rozhodol sa podať na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania. V tejto súvislosti poznamenal, že preskúmanie zodpovednosti členského štátu ukladá povinnosť veľmi širokého preskúmania, ktoré je v rozpore s rýchlosťou požadovanou na účely určenia príslušného členského štátu. Navyše, hoci nariadenie Dublin II upravuje právo žiadateľa o azyl napadnúť jeho odovzdanie, toto nariadenie nezakladá právo na azylové konanie v členskom štáte podľa výberu žiadateľa.

V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že článok 19 ods. 2 nariadenia Dublin II sa má vykladať v tom zmysle, že za okolností, keď členský štát súhlasil s prevzatím žiadateľa o azyl na základe kritéria uvedeného v článku 10 ods. 1 uvedeného nariadenia, teda ako členský štát prvého vstupu žiadateľa o azyl na územie Európskej únie, tento žiadateľ o azyl môže spochybniť výber tohto kritéria len s odkazom na existenciu systémových chýb v azylových konaniach a podmienkach prijatia žiadateľov o azyl v tomto členskom štáte, ktoré predstavujú závažné a preukázané dôvody domnievať sa, že uvedený žiadateľ bude vystavený skutočnému nebezpečenstvu neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania v zmysle článku 4 Charty.

2. Rozšírené súdne preskúmanie – Nariadenie Dublin III

Tento vývoj judikatúry je spôsobený významnou zmenou ustanovení upravujúcich opravné prostriedky proti rozhodnutiu o odovzdaní (pozri rozdiel medzi článkom 19 ods. 2 nariadenia Dublin II a článkom 27⁴⁴, ako aj odôvodnením 19 nariadenia Dublin III). Žiadateľ o medzinárodnú ochranu bol totiž zapojený do procesu určenia zodpovedného členského štátu. V tomto procese je žiadateľ informovaný o kritériách zodpovednosti a môže poskytnúť informácie umožňujúce správne uplatnenie týchto kritérií.

V dôsledku toho v rozsudkoch uvedených nižšie Súdny dvor pripustil, že žiadateľ sa môže odvolávať na nesprávne uplatnenie kritéria zodpovednosti, aj keď nevedlo k porušeniu jeho základných práv.

⁴⁴ Podľa článku 27 ods. 1 nariadenia Dublin III má žiadateľ o medzinárodnú ochranu právo na účinný opravný prostriedok vo forme odvolania proti rozhodnutiu o odovzdaní alebo vo forme skutkového a právneho preskúmania tohto rozhodnutia, a to na súde.

2.1. Nedodržanie technických ustanovení

Rozsudky zo 7. júna 2016 (veľká komora), *Ghezelbash* (C-63/15, [EU:C:2016:409](#)), a zo 7. júna 2016 (veľká komora), *Karim* (C-155/15, [EU:C:2016:410](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov – Článok 12 – Vydávanie povolení na pobyt alebo víz – Článok 27 – Opravný prostriedok – Rozsah súdneho preskúmania“

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov – Článok 18 – Prijatie späť žiadateľa o azyl, ktorého žiadosť sa posudzuje – Článok 19 – Zánik zodpovednosti – Neprítomnosť na území členských štátov po dobu najmenej troch mesiacov – Nový proces určenia zodpovedného členského štátu – Článok 27 – Opravný prostriedok – Rozsah súdneho preskúmania“

Vo veci *Ghezelbash* iránsky štátny príslušník podal žiadosť o udelenie povolenia na prechodný pobyt holandským orgánom. Keďže vyhľadávanie vo vízovom informačnom systéme Európskej únie (VIS) odhalilo, že francúzske diplomatické zastúpenie v Iráne vydalo dotknutej osobe vízum na určité obdobie, holandský štátny tajomník požiadal na základe nariadenia Dublin III francúzske orgány, aby dotknutú osobu prevzali. Francúzske orgány tomuto dožiadaniu vyhoveľi. Počas druhého vypočutia holandskými orgánmi však dotknutá osoba chcela predložiť originály dokumentov preukazujúcich, že po tom, čo vycestovala do Francúzska, sa vrátila do Iránu, z čoho podľa žiadateľa vyplývalo, že Francúzsko nie je zodpovedné za posúdenie jeho žiadosti o azyl. Vznikla teda otázka, či dotknutá osoba bola oprávnená napadnúť zodpovednosť Francúzskej republiky za posúdenie jej žiadosti o azyl, keď tento členský štát akceptoval túto zodpovednosť.

Za týchto okolností sa Súdny dvor domnieval, že článok 27 ods. 1 nariadenia Dublin III v spojení s odôvodnením 19 tohto nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že žiadateľ o azyl sa môže v rámci opravného prostriedku podaného proti rozhodnutiu o svojom odovzdaní odvolávať na nesprávne uplatnenie kritéria zodpovednosti upraveného uvedeným nariadením.

Vo veci *Karim* sýrsky štátny príslušník požiadal o medzinárodnú ochranu vo Švédsku. Keďže sa po nahliadnutí do systému „Eurodac“ zistilo, že dotknutá osoba už požiadala o túto ochranu v Slovinsku, Migrationsverket (Imigračný úrad, Švédsko, ďalej len „úrad“) požiadal slovinské orgány, aby dotknutú osobu prijali späť na základe článku 18 ods. 1 písm. b) nariadenia Dublin III.

Slovinské orgány vyhoveľi tomuto dožiadaniu. Úrad následne tieto orgány informoval, že dotknutá osoba tvrdí, že po podaní svojej prvej žiadosti o azyl opustila územie členských štátov na viac než tri mesiace a že v jej pase sa nachádza vstupné vízum do Libanonu.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

Keďže slovinské orgány potvrdili svoj súhlas s požadovaným prijatím, úrad zamietol žiadosť dotknutej osoby o medzinárodnú ochranu. Dotknutá osoba sa však domnievala, že Slovinsko nie je členským štátom zodpovedným za posúdenie jej žiadosti o azyl.

Súdny dvor tak v prvom rade rozhodol, že článok 19 ods. 2 nariadenia Dublin III, a najmä jeho druhý pododsek, sa uplatňuje na štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý podal prvú žiadosť o azyl v jednom členskom štáte, a potom doložil, že opustil územie členských štátov najmenej na tri mesiace predtým, než podal novú žiadosť o azyl v inom členskom štáte. Článok 19 ods. 2 prvý pododsek nariadenia Dublin III totiž stanovuje, že povinnosti prevziať a prijať späť žiadateľa o azyl, vyplývajúce z článku 18 ods. 1 tohto nariadenia, v zásade zanikajú, ak zodpovedný členský štát môže preukázať pri dožiadaní, aby prijal späť žiadateľa o azyl, že dotknutá osoba opustila územie členských štátov najmenej na tri mesiace. Článok 19 ods. 2 druhý pododsek uvedeného nariadenia však spresňuje, že každá žiadosť podaná po takej dobe neprítomnosti sa považuje za novú žiadosť, ktorá vedie k začatiu nového procesu určenia zodpovedného členského štátu. Z toho vyplýva, že v situácii, keď štátny príslušník tretej krajiny podal prvú žiadosť o azyl v jednom členskom štáte a potom opustil územie členských štátov najmenej na tri mesiace predtým, než podal novú žiadosť o azyl v inom členskom štáte, článok 19 ods. 2 uvedeného nariadenia ukladá členskému štátu, v ktorom bola podaná druhá žiadosť o azyl, povinnosť dokončiť na základe pravidiel stanovených týmto nariadením proces určenia členského štátu zodpovedného za posúdenie tejto novej žiadosti.

Následne sa Súdny dvor domnieval, rovnako ako v už citovanom [rozsudku Ghezelbash](#), že článok 27 ods. 1 nariadenia Dublin III sa má vykladať v tom zmysle, že žiadateľ o azyl môže v rámci opravného prostriedku podaného proti rozhodnutiu o jeho odovzdaní namietaať porušenie pravidla stanoveného v článku 19 ods. 2 druhom pododseku tohto nariadenia.

Rozsudok z 26. júla 2017 (veľká komora), A. S. (C-490/16, [EU:C:2017:585](#))⁴⁵

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov – Príchod mimoriadne veľkého počtu štátnych príslušníkov tretej krajiny žiadajúcich o získanie medzinárodnej ochrany – Organizácia prekročenia hranice orgánmi členského štátu s cieľom tranzitu do iného členského štátu – Vstup povolený výnimočne z humanitárnych dôvodov – Článok 13 – Protiprávne prekročenie vonkajšej hranice – Lehota dvanástich mesiacov od prekročenia hranice – Článok 27 – Opravný prostriedok – Rozsah súdneho preskúmania – Článok 29 – Lehota šiestich mesiacov na vykonanie odovzdania – Počítanie lehôt – Podanie opravného prostriedku – Odkladný účinok“

V roku 2016 A.S., sýrsky štátny príslušník, prekročil hranicu medzi Chorvátskom a Srbskom, hoci nemal riadne vízum. Chorvátske orgány zorganizovali prepravu tejto

⁴⁵ Rozsudok je tiež uvedený v rubrike I.1.3., nazvanej „Vstup na územie“.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

osoby až po chorvátsko-slovinskú hranicu s cieľom pomôcť jej vycestovať do iných členských štátov, aby tam podala žiadosť o medzinárodnú ochranu. A.S. následne podal takúto žiadosť v Slovinsku. Slovinsko sa však domnievalo, že keďže žiadateľ vstúpil do Chorvátska protiprávne, sú podľa nariadenia Dublin III za posúdenie žiadosti tejto osoby o medzinárodnú ochranu zodpovedné orgány tohto členského štátu. A.S. napadol na súde rozhodnutie slovinských orgánov, pričom tvrdil, že jeho vstup do Chorvátska nemožno považovať za nezákonný a že v súlade s nariadením Dublin III sú tak za posúdenie jeho žiadosti zodpovedné slovinské orgány.

Za týchto okolností sa vnútroštátny súd v podstate pýtal Súdneho dvora, či vstup dotknutej osoby treba považovať za zákonný alebo nie v zmysle nariadenia Dublin III.

Pokiaľ ide o tvrdenia, na ktoré sa žiadateľ môže odvolávať v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu o odovzdaní, Súdny dvor rozhodol, že na napadnutie rozhodnutia o odovzdaní sa žiadateľ o medzinárodnú ochranu môže v rámci opravných prostriedkov upravených článkom 27 ods. 1 nariadenia Dublin III odvolávať na nesprávne uplatnenie kritéria zodpovednosti týkajúceho sa protiprávneho prekročenia hranice členského štátu, ktoré je formulované v článku 13 ods. 1 toho istého nariadenia. Súdny dvor, opierajúc sa o svoj [rozsudok zo 7. júna 2016, Ghezelbash \(C-63/15, EU:C:2016:409\)](#), v ktorom rozhodol, že takýto žiadateľ sa môže na základe svojho práva na účinný opravný prostriedok odvolávať na nesprávne uplatnenie kritéria týkajúceho sa vydania víza, zdôraznil, že dôvody, ktoré uviedol v tomto rozsudku, platia aj pre kritérium formulované v článku 13 ods. 1 nariadenia Dublin III.

Napokon Súdny dvor preskúmal otázku dôsledkov podania opravného prostriedku proti rozhodnutiu o odovzdaní na počítanie lehôt upravených jednak v článku 13 ods. 1 nariadenia Dublin III a jednak v článku 29 ods. 2 toho istého nariadenia. Súdny dvor pripomenul, že obe tieto ustanovenia majú za cieľ časovo obmedziť zodpovednosť členského štátu na základe nariadenia Dublin III. Podľa uvedeného článku 13 ods. 1 zodpovednosť členského štátu založená na kritériu týkajúcom sa protiprávneho prekročenia hranice zaniká 12 mesiacov odo dňa, kedy sa uskutočnilo takéto prekročenie a podľa uvedeného článku 29 sa odovzдание žiadateľa o medzinárodnú ochranu musí uskutočniť do šiestich mesiacov od akceptovania zodpovedným členským štátom alebo konečného rozhodnutia o odvolaní alebo preskúmaní, ak majú v súlade s článkom 27 ods. 3 nariadenia Dublin III odkladný účinok.

Na jednej strane Súdny dvor rozhodol, že podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu o odovzdaní nemá vplyv na počítanie lehoty upravenej v uvedenom článku 13 ods. 1, ktorá predstavuje podmienku uplatnenia v ňom uvedeného kritéria. Na druhej strane Súdny dvor rozhodol, že lehota uvedená v článku 29 ods. 1 a 2 začína plynúť až od konečného rozhodnutia o tomto opravnom prostriedku, vrátane situácie, ak sa súd, ktorému bola vec predložená, rozhodol zasiať návrh na začatie prejudiciálneho konania Súdnemu dvoru, pokiaľ má uvedený opravný prostriedok odkladný účinok. Táto druhá lehota sa totiž vzťahuje na výkon rozhodnutia o odovzdaní

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

a môže sa uplatniť až po tom, čo je odovzdanie v podstate určité, teda najskôr keď žiadajúci členský štát akceptoval dožiadanie o prevzatie alebo prijatie späť.

2.2. Nedodržanie lehôt

Rozsudok z 26. júla 2017 (veľká komora), Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:587](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov – Článok 20 – Začatie procesu určenia – Podanie žiadosti o medzinárodnú ochranu – Správa, ktorú vypracovali orgány, doručená príslušným orgánom – Článok 21 ods. 1 – Lehoty stanovené na podanie dožiadania o prevzatie – Presun zodpovednosti na iný členský štát – Článok 27 – Opravný prostriedok – Rozsah súdneho preskúmania“

Pán Mengesteab, eritrejský štátny príslušník, požiadal 14. septembra 2015 o azyl v Nemecku. Príslušný orgán mu v ten istý deň vydal osvedčenie o registrácii ako žiadateľa o azyl. Najneskôr 14. januára 2016 bol Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (nemecký Spolkový úrad pre migráciu a utečencov, Nemecko, ďalej len „úrad“), ktorý je orgánom zodpovedným za výkon povinností vyplývajúcich z nariadenia Dublin III, doručený originál tohto osvedčenia, jeho kópia alebo aspoň základné informácie v ňom obsiahnuté. Dňa 22. júla 2016 bol pán Mengesteab úradom vypočutý a mohol podať formálnu žiadosť o azyl. Po nahliadnutí do systému Eurodac sa však zistilo, že jeho odtlačky prstov boli odobraté v Taliansku. Vo všeobecnosti takéto pozitívny výsledok preukazuje, že dotknutá osoba protiprávne prekročila vonkajšiu hranicu Únie, čo môže mať za následok, že členský štát hraničiaci s dotknutou vonkajšou hranicou (v tomto prípade Taliansko) zodpovedá za posúdenie žiadosti o azyl. Úrad teda 19. augusta 2016 požiadal talianske orgány o prevzatie pána Mengesteaba v súlade s nariadením Dublin III. Neexistencia odpovede talianskych orgánov na toto dožiadanie znamená jeho akceptovanie.

Keď úrad rozhodnutím z 10. novembra 2016 zamietol jeho žiadosť o azyl a nariadil jeho odovzdanie do Talianska, pán Mengesteab napadol toto rozhodnutie na vnútroštátnom súde, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Tvrdí, že podľa nariadenia Dublin III sa zodpovednosť za posúdenie jeho žiadosti o azyl presunula na Nemecko. Toto nariadenie totiž stanovuje, že dožiadanie o prevzatie musí byť podané najneskôr do troch mesiacov odo dňa podania žiadosti o medzinárodnú ochranu a že po márnom uplynutí tejto lehoty zodpovedá za posúdenie žiadosti členský štát, v ktorom bola podaná žiadosť o medzinárodnú ochranu. Podľa pána Mengesteaba úrad požiadal talianske orgány o jeho prevzatie až po uplynutí trojmesačnej lehoty. Za týchto okolností sa vnútroštátny súd pýtal Súdneho dvora na výklad nariadenia Dublin III.

Súdny dvor rozhodol po prvé, že žiadateľ o medzinárodnú ochranu sa môže v rámci opravného prostriedku podaného proti rozhodnutiu o jeho odovzdaní dovoľávať uplynutia dotknutej lehoty troch mesiacov, a to aj vtedy, keď je dožiadaný členský štát pripravený tohto žiadateľa prevziať. Súdny dvor v tejto súvislosti pripomenul, že normotvorca Únie sa v rámci nariadenia Dublin III neobmedzil na zavedenie

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

organizačných pravidiel upravujúcich vzťahy medzi členskými štátmi na účely určenia zodpovedného členského štátu, ale že sa rozhodol zapojiť do tohto procesu žiadateľov o azyl tým, že im zabezpečil okrem iného právo na účinný opravný prostriedok proti každému rozhodnutiu o odovzdaní prípadne prijatému proti nim.

Súdny dvor po druhé konštatoval, že dožiadanie o prevzatie nemožno platne podať viac ako tri mesiace po podaní žiadosti o medzinárodnú ochranu. Lehota dvoch mesiacov, ktorú upravuje nariadenie Dublin III pre takéto dožiadanie v prípade získania pozitívneho výsledku porovnávania údajov v systéme Eurodac, nepredstavuje dodatočnú lehotu, ktorá by sa pripočítavala k lehote troch mesiacov, ale kratšiu lehotu, ktorú možno odôvodniť tým, že takýto pozitívny výsledok je dôkazom o protiprávnom prekročení vonkajšej hranice Únie a uľahčuje tak proces určenia zodpovedného členského štátu.

Po tretie, pokiaľ ide o vecnú definíciu žiadosti o medzinárodnú ochranu,⁴⁶ Súdny dvor rozhodol takto: žiadosť o medzinárodnú ochranu sa považuje za podanú, keď bol písomný dokument, ktorý bol vypracovaný verejným orgánom a ktorý potvrdzuje, že štátny príslušník tretej krajiny požiadal o medzinárodnú ochranu, doručený orgánu zodpovednému za výkon povinností vyplývajúcich z nariadenia Dublin III, alebo prípadne, keď boli tomuto orgánu doručené len základné informácie uvedené v takom dokumente (nie však samotný dokument alebo jeho kópia). Na to, aby mohol príslušný orgán skutočne začať proces určenia zodpovedného členského štátu, potrebuje byť jasným spôsobom informovaný o skutočnosti, že štátny príslušník tretej krajiny požiadal o medzinárodnú ochranu. Nie je však nevyhnutné, aby písomný dokument, ktorý bol na tieto účely vypracovaný, mal presne stanovenú formu alebo aby obsahoval dodatočné údaje, ktoré sú relevantné na uplatnenie kritérií stanovených nariadením Dublin III, alebo *a fortiori* na vecné posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu. V tomto štádiu konania nie je ani nevyhnutné, aby už bol zorganizovaný osobný pohovor. Účinnosť niektorých dôležitých záruk poskytovaných žiadateľom o medzinárodnú ochranu by bola znížená, ak by doručenie takého písomného dokumentu, akým je dotknuté osvedčenie o registrácii, príslušnému orgánu (v tomto prípade úradu) nepostačovalo na preukázanie podania žiadosti o medzinárodnú ochranu. Navyše takéto riešenie by mohlo ovplyvniť dublinský systém, keďže by sa spochybnilo osobitné postavenie, ktoré tento systém priznáva prvému členskému štátu, v ktorom je podaná žiadosť o azyl. Okrem toho odovzdanie základných informácií uvedených v takomto dokumente príslušnému orgánu sa musí považovať za odovzdanie originálu alebo kópie tohto dokumentu tomuto orgánu. Takéto odovzdanie teda postačuje na preukázanie, že žiadosť o medzinárodnú ochranu sa považuje za podanú.

⁴⁶ Žiadosť, ktorej podaním začína plynúť trojmesačná lehota.

Rozsudok z 25. októbra 2017 (veľká komora), Shiri (C-201/16, [EU:C:2017:805](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny v jednom z členských štátov – Článok 27 – Opravný prostriedok – Rozsah súdneho preskúmania – Článok 29 – Lehota na vykonanie odovzdania – Nevykonanie odovzdania v stanovenej lehote – Povinnosti zodpovedného členského štátu – Prechod zodpovednosti – Požiadavka rozhodnutia zodpovedného členského štátu“

Pán Shiri, iránsky štátny príslušník, na rakúskych súdoch namietal proti zamietnutiu jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu v Rakúsku a jeho odovzdaniu do Bulharska. Bulharsko, cez ktoré vstúpil do Európskej únie a kde tiež podal takúto žiadosť, predtým akceptovalo, že ho prijme späť. Pán Shiri tvrdil, že Rakúsko sa podľa nariadenia Dublin III stalo zodpovedným za posúdenie jeho žiadosti z dôvodu, že nebol odovzdaný do Bulharska v lehote šiestich mesiacov od akceptovania jeho prijatia späť bulharskými orgánmi.

Vnútroštátny súd sa pýtal Súdneho dvora, či podľa nariadenia Dublin III márne uplynutie danej šesťmesačnej lehoty samo osebe postačuje na to, aby vyvolalo takýto prechod zodpovednosti medzi členskými štátmi. Prípadne chcel tento súd tiež vedieť, či sa žiadateľ o medzinárodnú ochranu môže na súde odvolávať na takýto prechod zodpovednosti.

V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že ak nedôjde k odovzdaniu v lehote šiestich mesiacov, zodpovednosť automaticky prejde na členský štát, ktorý požadoval prevzatie (v tomto prípade Rakúsko), a to bez toho, aby bolo potrebné, aby zodpovedný členský štát (v tomto prípade Bulharsko) odmietol prevziať alebo prijať späť dotknutú osobu. Toto riešenie nevyplýva iba zo samotného znenia nariadenia Dublin III, ale je aj v súlade s cieľom rýchleho vybavovania žiadostí o medzinárodnú ochranu. Takéto riešenie totiž zaručuje, že v prípade zdržania postupu prevzatia alebo prijatia späť sa posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu vykoná v členskom štáte, v ktorom sa nachádza žiadateľ, aby už nedošlo k ďalšiemu odkladaniu tohto posudzovania.

Okrem toho Súdny dvor konštatoval, že žiadateľ o medzinárodnú ochranu sa môže odvolávať na márne uplynutie lehoty šiestich mesiacov. To platí bez ohľadu na to, či táto lehota uplynula pred alebo po prijatí rozhodnutia o odovzdaní. Členské štáty sú v tejto súvislosti povinné upraviť účinný a rýchly opravný prostriedok. Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil, že keď lehota šiestich mesiacov uplynula po dni prijatia rozhodnutia odovzdania, príslušné orgány žiadajúceho členského štátu (v tomto prípade Rakúska) nemôžu vykonať odovzdanie dotknutej osoby do iného členského štátu. Naopak, sú povinné prijať *ex offio* opatrenia potrebné na uznanie zodpovednosti, ktorá na ne prešla, a na bezodkladné začatie posudzovania žiadosti o medzinárodnú ochranu, ktorú podala dotknutá osoba.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

Súdny dvor tiež konštatoval, že právo, ktoré upravuje rakúska právna úprava, odvolať sa v rámci opravného prostriedku smerujúceho proti rozhodnutiu o odovzdaní na okolnosti, ku ktorým došlo po jeho prijatí, predstavuje účinný a rýchly opravný prostriedok umožňujúci odvolávať sa na uplynutie lehoty na odovzдание.

Rozsudok z 13. novembra 2017 (veľká komora), X (C-47/17 a C-48/17, [EU:C:2018:900](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Nariadenie (ES) č. 1560/2003 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu – Kritériá a mechanizmy na určenie – Dožiadanie o prevzatie žiadateľa o azyl alebo o jeho prijatie späť – Záporná odpoveď dožiadaného členského štátu – Žiadosť o opätovné preskúmanie – Článok 5 ods. 2 nariadenia č. 1560/2003 – Lehota na odpoveď – Uplynutie – Účinky“

Spory vo veci samej sa týkali sýrskeho štátneho príslušníka a eritrejského štátneho príslušníka, ktorí podali v Holandsku žiadosť o povolenie na prechodný pobyt pre žiadateľa o azyl po tom, čo už podali žiadosť o medzinárodnú ochranu v inom štáte (prvý z nich v Nemecku a druhý vo Švajčiarsku), pričom eritrejský štátny príslušník pricestoval okrem iného cez Taliansko (kde nebolo preukázané, že podal žiadosť o medzinárodnú ochranu). Podľa článku 18 ods. 1 písm. b) nariadenia Dublin III holandské orgány podali dožiadania o prijatie dotknutých osôb späť nemeckým, švajčiarskym a talianskym orgánom. V nadväznosti na zamietnutie týchto dožiadaní holandské orgány podali na základe článku 5 ods. 2 vykonávacieho nariadenia č. 1560/2003 žiadosti o opätovné preskúmanie nemeckým a talianskym orgánom, ale tieto na ne buď neodpovedali, alebo odpovedali po uplynutí lehoty dvoch týždňov upravenej týmto ustanovením.

Vo veci C-47/17 žalobca tvrdil, že pokiaľ dožiadaný členský štát odpovie v stanovených lehotách záporne na dožiadanie o prijatie späť, zodpovednosť sa od tohto okamihu presunie na žiadajúci členský štát. Vo veci C-48/17 sa účastníci konania vo veci samej nezhodujú na tom, či sa žalovaný stal alebo nestal zodpovedným za posúdenie žiadosti o povolenie na prechodný pobyt pre žiadateľa o azyl podanej žalobcom z dôvodu, že talianske orgány po počiatočnom zamietnutí dožiadania o prijatie späť podaného štátnym tajomníkom neodpovedali na žiadosť o opätovné preskúmanie v stanovenej lehote. V dôsledku toho sa vnútroštátny súd obrátil na Súdny dvor s otázkou, či členský štát, ktorému bolo zaslané dožiadanie o prevzatie alebo o prijatie späť podľa článku 21 alebo článku 23 nariadenia Dublin III, ktorý na toto dožiadanie odpovedal záporne v lehotách stanovených v článku 22 alebo článku 25 tohto nariadenia, a ktorému bola následne podaná žiadosť o opätovné preskúmanie podľa tohto článku 5 ods. 2, musí odpovedať na túto žiadosť v určitej lehote. Pýtal sa tiež, aká je prípadne táto lehota a aké účinky má, ak dožiadaný členský štát v uvedenej lehote neodpovie na žiadosť žiadajúceho členského štátu o opätovné preskúmanie.

Súdny dvor po pripomenutí, že normotvorca Únie v nariadení Dublin III vymedzil postupy, v ktorých dožiadaný členský štát vybavuje dožiadania o prevzatie a o prijatie

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

späť záväznými lehotami, uviedol, že mechanizmus stanovený článkom 5 ods. 2 vykonávacieho nariadenia č. 1560/2003, prostredníctvom ktorého môže žiadajúci členský štát podať dožiadanému členskému štátu žiadosť o opätovné preskúmanie po tom, čo dožiadaný členský štát odmietol vyhovieť dožiadaniu o prevzatie alebo o prijatie späť, predstavuje „dodatočné konanie“, ktoré je fakultatívne a ktorého dĺžka musí byť prísne obmedzená a predvídateľná. Podľa Súdneho dvora je teda postup opätovného preskúmania, ktorý je vymedzený len „primeranou“ lehotou na odpoveď alebo ktorého trvanie nie je určené, v rozpore s cieľmi nariadenia Dublin III, a najmä s cieľom rýchleho vybavovania žiadostí o medzinárodnú ochranu.

V dôsledku toho Súdny dvor rozhodol, že článok 5 ods. 2 vykonávacieho nariadenia č. 1560/2003 sa má vykladať v tom zmysle, že členský štát, ktorému bolo zaslané dožiadanie o prevzatie alebo prijatie späť podľa článkov 21 a 23 nariadenia Dublin III, ktorý po vykonaní potrebných kontrol s podrobným a úplným odôvodnením odpovedal záporne na toto dožiadanie, a to v lehotách stanovených v článku 22 alebo článku 25 posledného uvedeného nariadenia, a ktorému bola následne podaná žiadosť o opätovné preskúmanie v lehote troch týždňov uvedenej v článku 5 ods. 2 vykonávacieho nariadenia č. 1560/2003, sa v duchu lojálnej spolupráce musí snažiť, aby na takúto žiadosť odpovedal v lehote dvoch týždňov upravenej v uvedenom ustanovení. Ak dožiadaný členský štát neodpovie v tejto lehote dvoch týždňov na uvedenú žiadosť, dodatočné konanie o opätovnom preskúmaní je definitívne skončené, čo znamená, že žiadajúci členský štát sa musí od uplynutia uvedenej lehoty považovať za štát, ktorý je zodpovedný za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu, pokiaľ nemá ešte dostatok času potrebného na to, aby v záväzných lehotách stanovených na tento účel v článku 21 ods. 1 a článku 23 ods. 2 nariadenia Dublin III podal nové dožiadanie o prevzatie alebo o prijatie späť.

2.3. Preskúmanie rozhodnutia o odovzdaní v prípade prijatia späť

Rozsudok z 2. apríla 2019 (veľká komora), H. (C-582/17, [EU:C:2019:280](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Článok 18 ods. 1 písm. b) až d) – Článok 23 ods. 1 – Článok 24 ods. 1 – Postup prijatia späť – Kritériá zodpovednosti – Nová žiadosť podaná v inom členskom štáte – Článok 20 ods. 5 – Prebiehajúci proces určovania – Späťvzatie žiadosti – Článok 27 – Opravné prostriedky“

Holandské orgány požiadali nemecké orgány, aby prijali späť dve sýrske štátne príslušníčky, ktoré podali prvú žiadosť o medzinárodnú ochranu v Nemecku predtým, ako opustili tento štát a podali novú žiadosť v Holandsku. Dotknuté osoby sa odvolávali na to, že v Holandsku sa nachádzajú ich manželia, ktorí požívajú medzinárodnú ochranu, ale holandské orgány odmietli zohľadniť tieto tvrdenia a tým preskúmať ich žiadosť

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

z dôvodu, že v rámci postupu prijatia späť sa žiadateľ nemôže odvolávať na článok 9 nariadenia Dublin III.

Vnútroštátny súd sa pýtal Súdneho dvora, či pred podaním dožiadania o prijatie žiadateľa o medzinárodnú ochranu späť sú príslušné orgány povinné určiť členský štát zodpovedný za posúdenie jeho žiadosti, najmä na základe kritéria zodpovednosti upraveného v článku 9 nariadenia Dublin III.

V tomto kontexte Súdny dvor pripomenul, že postup prijatia späť je uplatniteľný na osoby uvedené v článku 20 ods. 5 alebo v článku 18 ods. 1 písm. b) až d) nariadenia Dublin III, a následne potvrdil, že situácia, v ktorej štátny príslušník tretej krajiny podá žiadosť o medzinárodnú ochranu v prvom členskom štáte, následne z neho odíde a podá novú žiadosť v druhom členskom štáte, patrí do pôsobnosti tohto postupu, nezávisle od toho, či žiadosť podaná v prvom členskom štáte bola vzatá späť, alebo či tento členský štát už začal posudzovať túto žiadosť podľa smernice „o konaniach“.

Súdny dvor následne zdôraznil, že hoci skutočnosť, že rozhodnutie o odovzdaní bolo prijaté na konci postupu prevzatia alebo prijatia späť, nemôže svojou povahou ovplyvniť rozsah práva na účinný opravný prostriedok proti takémuto rozhodnutiu, zaručeného článkom 27 ods. 1 nariadenia Dublin III, na tieto dva postupy sa vzťahujú odlišné úpravy, pričom tento rozdiel má dosah na ustanovenia tohto nariadenia, na ktoré sa možno odvolávať na podporu takéhoto opravného prostriedku. V rámci postupu prevzatia má totiž proces určovania členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu na základe kritérií stanovených v kapitole III nariadenia Dublin III ústredný charakter a členský štát, v ktorom bola takáto žiadosť podaná, môže adresovať dožiadanie o prevzatie inému členskému štátu, iba ak dospel k záveru, že tento iný členský štát je zodpovedný za posúdenie tejto žiadosti. Naproti tomu v rámci postupu prijatia späť nie sú tieto kritériá zodpovednosti relevantné, pretože je potrebné iba to, aby dožiadaný členský štát splnil podmienky stanovené v článku 20 ods. 5 (teda aby išlo o členský štát, v ktorom bola prvýkrát podaná žiadosť a v ktorom prebieha proces určovania členského štátu zodpovedného za posúdenie tejto žiadosti) alebo v článku 18 ods. 1 písm. b) až d) nariadenia Dublin III (teda aby išlo o členský štát, v ktorom bola prvýkrát podaná žiadosť a ktorý na záver procesu určovania zodpovedného členského štátu uznal svoju zodpovednosť za posúdenie tejto žiadosti).

Súdny dvor dodal, že to, že kritériá zodpovednosti stanovené v kapitole III nariadenia Dublin III nie sú relevantné v rámci postupu prijatia späť, potvrdzuje skutočnosť, že kým článok 22 tohto nariadenia podrobne stanovuje spôsob, akým sa majú tieto kritériá uplatňovať v rámci postupu prevzatia, článok 25 uvedeného nariadenia, ktorý sa týka postupu prijatia späť, neobsahuje žiadne podobné ustanovenie a ukladá výlučne

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

dožiadanému členskému štátu povinnosť vykonať potrebné overenia na rozhodnutie o dožiadaní o prijatie späť.⁴⁷

Súdny dvor ešte zdôraznil, že opačnému výkladu, podľa ktorého možno takéto dožiadanie podať iba vtedy, ak dožiadaný členský štát môže byť určený ako zodpovedný členský štát na základe kritérií zodpovednosti stanovených v kapitole III nariadenia Dublin III, odporuje všeobecný systém tohto nariadenia, ktorého zámerom bolo zaviesť dva samostatné postupy (teda postup prevzatia a postup prijatia späť), uplatniteľné na rôzne prípady a riadiace sa rôznymi ustanoveniami. Tento opačný výklad by navyše svojou povahou mohol ohroziť dosiahnutie cieľa nariadenia Dublin III spočívajúceho v predchádzaní sekundárnym pohybom žiadateľov o medzinárodnú ochranu, lebo by znamenal, že príslušné orgány členského štátu, v ktorom bola podaná druhá žiadosť, by mohli v skutočnosti prehodnotiť záver, ku ktorému na konci procesu určenia členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti dospeli príslušné orgány prvého členského štátu, pokiaľ ide o jeho vlastnú zodpovednosť. Tento výklad by mohol okrem toho viesť k narušeniu podstatnej zásady nariadenia Dublin III, stanovenej v článku 3 ods. 1 tohto nariadenia, podľa ktorej musí byť žiadosť o medzinárodnú ochranu posudzovaná iba v jednom členskom štáte.

Napokon Súdny dvor dospel k záveru, že na kritériá zodpovednosti stanovené v kapitole III nariadenia Dublin III sa nemožno odvolávať na podporu opravného prostriedku proti rozhodnutiu o odovzdaní prijatému v rámci postupu prijatia späť. Keďže však kritériá zodpovednosti stanovené v článkoch 8 až 10 nariadenia Dublin III majú prispievať k ochrane najlepšieho záujmu dieťaťa a rodinného života dotknutých osôb platí, že ak dotknutá osoba predložila príslušnému orgánu druhého členského štátu dôkazy, ktoré jasne preukazujú, že tento členský štát sa má považovať za zodpovedný členský štát na základe kritéria stanoveného v článku 9 nariadenia Dublin III, potom musí uvedený členský štát v súlade so zásadou lojálnej spolupráce uznať svoju zodpovednosť v situácii, na ktorú sa vzťahuje článok 20 ods. 5 nariadenia Dublin III (teda vtedy, ak proces určovania zodpovedného členského štátu ešte nebol ukončený v prvom členskom štáte). Preto sa v takejto situácii môže štátny príslušník tretej krajiny výnimočne dovolávať tohto kritéria v rámci opravného prostriedku proti rozhodnutiu o odovzdaní prijatému voči nemu.

⁴⁷ V tejto súvislosti pozri rovnako rozsudok z 30. novembra 2023, *Ministero dell'Interno a i (Spoločný informačný materiál – Nepriame vyhostenie alebo vrátenie)* (C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 a C-328/21, EU:C:2023:934), najmä body 95 až 102.

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

2.4. Preskúmanie rozhodnutia o prevzatí maloletej osoby bez sprievodu

Rozsudok z 1. augusta 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Odmietnutie prevzatia egyptskej maloletej osoby bez sprievodu) (C-19/21, [EU:C:2022:605](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu – Článok 8 ods. 2 a článok 27 ods. 1 – Maloletá osoba bez sprievodu, ktorej príbuzný sa oprávnenne zdržiava v inom členskom štáte – Zamietnutie žiadosti o prevzatie tejto maloletej osoby týmto členským štátom – Právo uvedenej maloletej osoby alebo tohto príbuzného na účinný opravný prostriedok proti rozhodnutiu o zamietnutí – Články 7, 24 a 47 Charty základných práv Európskej únie – Najlepšie záujmy dieťaťa“

I, egyptský štátny príslušník, podal v čase, keď bol ešte maloletou osobou, žiadosť o medzinárodnú ochranu v Grécku, v ktorej vyjadril želanie byť zlúčený so svojím strýkom S, rovnako egyptským štátnym príslušníkom, ktorý sa oprávnenne zdržiaval v Holandsku. Vzhľadom na tieto okolnosti predložili grécke orgány holandským orgánom dožiadanie o prevzatie I, pričom sa opreli o ustanovenie nariadenia Dublin III, ktoré stanovuje, že pokiaľ je to v najlepšom záujme maloletej osoby bez sprievodu, členským štátom zodpovedným za posúdenie jej žiadosti o medzinárodnú ochranu je ten, v ktorom sa oprávnenne zdržiava príbuzný dotknutej osoby, ktorý sa o ňu môže starať. Štátny tajomník však toto dožiadanie zamietol a následne zamietol aj žiadosť o opätovné preskúmanie.

Po tom, čo aj samotní I a S podali sťažnosť, ju štátny tajomník zamietol ako zjavne neprípustnú z dôvodu, že nariadenie Dublin III nestanovuje možnosť žiadateľov o medzinárodnú ochranu napadnúť rozhodnutie o zamietnutí dožiadania o prevzatie. I a S preto toto rozhodnutie napadli na Rechtbank Den Haag (súd v Haagu, Holandsko), pričom tvrdili, že každý z nich má právo podať takýto opravný prostriedok na súd na základe článku 27 ods. 1 nariadenia Dublin III.

V tejto súvislosti sa súd v Haagu spýtal Súdneho dvora na to, aké opravné prostriedky proti rozhodnutiu o zamietnutí dožiadania o prevzatie má k dispozícii maloletá osoba bez sprievodu, ktorá je žiadateľom o medzinárodnú ochranu, a príbuzný tejto osoby.

Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore rozhodol, že článok 27 ods. 1 nariadenia Dublin III, v spojení s článkami 7, 24 a 47 Charty, ukladá členskému štátu, ktorému bolo zaslané dožiadanie o prevzatie, povinnosť priznať právo na opravný prostriedok na súde proti jeho rozhodnutiu o zamietnutí maloletej osobe bez sprievodu, ktorá žiada o medzinárodnú ochranu, no nie príbuznému tejto maloletej osoby.

Hneď na úvod Súdny dvor pripomenul, že hoci sa na základe doslovného výkladu zdá, že článok 27 ods. 1 nariadenia Dublin III priznáva žiadateľovi o medzinárodnú ochranu právo na opravný prostriedok len na účely napadnutia rozhodnutia o odovzdaní, jeho znenie predsa len nevylučuje, aby bolo právo na opravný prostriedok priznané

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

maloletému žiadateľovi bez sprievodu aj na účely napadnutia rozhodnutia o odmietnutí vyhovieť dožiadaniu o prevzatie, založenému na článku 8 ods. 2 nariadenia Dublin III.

Na účely posúdenia toho, či článok 27 ods. 1 nariadenia Dublin III, vykladaný s ohľadom na články 7, 24 a 47 Charty, vyžaduje existenciu opravného prostriedku proti takémuto rozhodnutiu o odmietnutí prevzatia, treba toto ustanovenie vykladať tak, že sa zohľadní nielen jeho znenie, ale aj jeho ciele, všeobecná systematika a kontext, a najmä jeho vývoj v systéme, do ktorého patrí.

V tejto súvislosti Súdny dvor pripomenul, že podľa článku 47 prvého odseku Charty každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie boli porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy. Tomuto právu zodpovedá povinnosť členských štátov ustanoviť v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany, ktorá im vyplýva z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

Pokiaľ ide o určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu a splnenie povinného kritéria zodpovednosti, uvedeného v článku 8 ods. 2 nariadenia Dublin III, Súdny dvor poznamenal, že súdna ochrana maloletého žiadateľa bez sprievodu sa nemôže líšiť podľa toho, či sa na tohto žiadateľa vzťahuje rozhodnutie o odovzdaní prijaté žiadajúcim členským štátom alebo rozhodnutie, ktorým dožiadaný členský štát zamietol dožiadanie o prevzatie tohto žiadateľa. Obidve tieto rozhodnutia totiž môžu porušovať právo, ktoré maloletému bez sprievodu vyplýva z tohto článku, na to, aby bol zlúčený s príbuzným, ktorý sa o neho môže starať, na účely posúdenia jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu. Z toho vyplýva, že v obidvoch prípadoch sa v súlade s článkom 47 prvým odsekom Charty musí dotknutej maloletej osobe umožniť, aby podala opravný prostriedok s cieľom namietť porušenie uvedeného práva.

V prejednávanej veci pritom v súlade s článkom 27 ods. 1 nariadenia Dublin III platí, že ak by I po svojom príchode do Grécka odcestoval do Holandska a tam podal svoju žiadosť o medzinárodnú ochranu, a grécke orgány by súhlasili s jeho prevzatím ako členský štát prvého príchodu, dotknutá osoba by mala právo podať na súd opravný prostriedok proti rozhodnutiu o odovzdaní prijatému holandskými orgánmi, založený na skutočnosti, že jeden z jej príbuzných má pobyt v Holandsku. V takomto prípade by sa teda mohla účinne dovolávať porušenia práva, ktoré jej ako maloletej osobe bez sprievodu vyplýva z článku 8 ods. 2 nariadenia Dublin III. Naopak v prípade doslovného výkladu článku 27 ods. 1 nariadenia Dublin III by žiadateľ, ktorý zostáva v členskom štáte vstupu a v ňom žiada o medzinárodnú ochranu, bol takejto možnosti zbavený, keďže v tejto situácii sa neprijíma žiadne rozhodnutie o odovzdaní.

Súdny dvor dospel k záveru, že na to, aby sa maloletý žiadateľ bez sprievodu mohol dovolávať porušenia práva priznaného článkom 8 ods. 2 nariadenia Dublin III, musí mať možnosť podať na súd opravný prostriedok na základe článku 27 ods. 1 tohto nariadenia nielen v prípade, že žiadajúci členský štát prijme rozhodnutie o odovzdaní, ale aj

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

v prípade, že dožiadaný členský štát odmietne prevzatie dotknutej osoby, čo platí tým viac, že cieľom uvedeného článku je zabezpečiť úplné dodržiavanie základných práv maloletých osôb bez sprievodu, zaručených v článkoch 7 a 24 Charty.

Naopak príbuznému žiadateľa, ktorý má pobyt v dožiadanom členskom štáte, článok 27 ods. 1 tohto nariadenia právo na opravný prostriedok proti takémuto rozhodnutiu o zamietnutí nepriznáva. Okrem toho, keďže mu ani článok 7 a článok 24 ods. 2 Charty, ani článok 8 ods. 2 nariadenia Dublin III, nepriznávajú práva, ktoré by mohol uplatniť na súde, tento príbuzný nemôže vyvodzovať právo na opravný prostriedok proti takémuto rozhodnutiu zo samotného článku 47 Charty.

2.5. Možnosť odvolávať sa na okolnosti, ktoré nastali po prijatí rozhodnutia o odovzdaní

Rozsudok z 15. apríla 2021, Belgické kráľovstvo (Okolnosti, ktoré nastali po rozhodnutí o odovzdaní) (C-194/19, [EU:C:2021:270](#))

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nariadenie (EÚ) č. 604/2013 – Určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu – Článok 27 – Opravný prostriedok – Zohľadnenie okolností, ktoré nastali po rozhodnutí o odovzdaní – Účinná súdna ochrana“

H. A., štátny príslušník tretej krajiny, podal v Belgicku žiadosť o azyl. Keďže však španielske orgány súhlasili s jeho prevzatím, bola jeho žiadosť zamietnutá a bolo voči nemu prijaté rozhodnutie o odovzdaní do Španielska. O niečo neskôr brat H. A. tiež pricestoval do Belgicka a podal v tomto štáte žiadosť o azyl. H. A. podal teda žalobu proti rozhodnutiu o odovzdaní, ktoré bolo voči nemu prijaté, pričom najmä tvrdil, že ich jednotlivé žiadosti o azyl by sa mali posudzovať spoločne.

Táto žaloba bola zamietnutá z dôvodu, že brat H. A. prišiel do Belgicka až po prijatí sporného rozhodnutia, a preto táto okolnosť nemohla byť zohľadnená pri posúdení jeho zákonnosti. H. A. podal kasačný opravný prostriedok na Conseil d'État (Štátna rada, Belgicko) s tvrdením, že bolo porušené jeho právo na účinný opravný prostriedok, ktoré vyplýva z nariadenia Dublin III⁴⁸ a článku 47 Charty. Bez ohľadu na to, či príchod jeho brata mohol mať skutočne vplyv na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti H. A. o azyl⁴⁹, musela Conseil d'État určiť, či žiadateľ o azyl má mať možnosť odvolávať sa na okolnosti, ktoré nastali po prijatí rozhodnutia o jeho odovzdaní. V tejto súvislosti sa rozhodla obrátiť na Súdny dvor.

⁴⁸ Článok 27 tohto nariadenia.

⁴⁹ Pozri definíciu pojmu „rodinní príslušníci“, ktorá sa nachádza v článku 2 písm. g) nariadenia Dublin III, a v článku 10 tohto nariadenia.

Súdny dvor v rozsudku veľkej komory rozhodol, že právo Únie⁵⁰ bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že súd rozhodujúci o žalobe o neplatnosť podanej proti rozhodnutiu o odovzdaní nemôže v rámci preskúmania tohto opravného prostriedku zohľadniť okolnosti, ktoré nastali po prijatí tohto rozhodnutia a ktoré sú rozhodujúce na účely správneho uplatnenia nariadenia Dublin III. Inak je to v prípade, ak táto právna úprava stanovuje osobitný opravný prostriedok, ktorý možno podať po tom, čo nastanú takéto okolnosti, pod podmienkou, že tento opravný prostriedok umožňuje *ex nunc* preskúmanie situácie dotknutej osoby, ktorého výsledky sú pre príslušné orgány záväzné.

Súdny dvor dospel k tomuto záveru po tom, čo pripomenul, že nariadenie Dublin III⁵¹ stanovuje, že osoba, na ktorú sa vzťahuje rozhodnutie o odovzdaní, má právo na účinný opravný prostriedok proti tomuto rozhodnutiu a že tento opravný prostriedok sa musí týkať najmä preskúmania uplatnenia tohto nariadenia. Tiež pripomenul, že už rozhodol, že žiadateľ o medzinárodnú ochranu musí mať k dispozícii účinný a rýchly opravný prostriedok, ktorý mu umožní odvolať sa na okolnosti, ktoré nastali po prijatí rozhodnutia o odovzdaní, ak je zohľadnenie týchto okolností rozhodujúce na účely správneho uplatnenia nariadenia Dublin III.⁵²

Súdny dvor však zdôraznil, že členské štáty nie sú napriek tomu povinné organizovať svoj systém opravných prostriedkov tak, aby bola požiadavka zohľadniť takéto okolnosti zaručená v rámci preskúmania opravného prostriedku, ktorý má spochybniť zákonnosť rozhodnutia o odovzdaní. Normotvorca Únie totiž harmonizoval len niektoré procesné podmienky práva podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu o odovzdaní a nariadenie Dublin III nespresňuje, či to nevyhnutne vyžaduje, aby konajúci súd mohol *ex nunc* preskúmať zákonnosť rozhodnutia o odovzdaní. Preto na základe zásady procesnej autonómie prináleží každému členskému štátu, aby upravil tieto náležitosti pod podmienkou, že nesmú byť menej priaznivé než pravidlá, ktoré upravujú podobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie), a že nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právo Únie (zásada efektivity).

Pokiaľ ide v prejednávanej veci konkrétnejšie o zásadu efektivity, Súdny dvor uviedol, že žaloba o neplatnosť podaná proti rozhodnutiu o odovzdaní, v rámci ktorej súd, ktorý o nej rozhoduje, nemôže zohľadniť okolnosti, ktoré nastali po prijatí tohto rozhodnutia a ktoré sú rozhodujúce na účely správneho uplatňovania nariadenia Dublin III, nezabezpečuje dostatočnú súdnu ochranu, pretože neumožňuje dotknutej osobe uplatniť práva, ktoré jej priznáva toto nariadenie a článok 47 Charty. Súdny dvor však dodal, že takúto ochranu možno zaručiť v rámci vnútroštátneho súdneho systému posudzovaného ako celok osobitným opravným prostriedkom, ktorý je odlišný od opravného prostriedku určeného na zabezpečenie preskúmania zákonnosti rozhodnutia

⁵⁰ Článok 27 ods. 1 nariadenia Dublin III v spojení s odôvodnením 19 tohto nariadenia, ako aj s článkom 47 Charty.

⁵¹ Článok 27 ods. 1 a odôvodnenie 19 nariadenia Dublin III.

⁵² Pozri rozsudky [z 25. októbra 2017, Shiri \(C-201/16, EU:C:2017:805\)](#), a [z 25. januára 2018, Hasan \(C-360/16, EU:C:2018:35\)](#).

Kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu

o odovzdaní a ktorý umožňuje zohľadniť takéto okolnosti. Tento osobitný opravný prostriedok však musí dotknutej osobe zaručovať možnosť dosiahnuť, aby príslušné orgány žiadajúceho členského štátu nemohli pristúpiť k jej odovzdaniu v prípade, že by okolnosť, ktorá nastala po prijatí rozhodnutí o odovzdaní, bránila jeho vykonaniu. Musí tiež zabezpečiť, že ak neskoršia okolnosť zakladá zodpovednosť žiadajúceho členského štátu za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu, príslušné orgány tohto členského štátu sú povinné prijať opatrenia potrebné na uznanie tejto zodpovednosti a na bezodkladné začatie tohto posudzovania. Okrem toho uplatnenie tohto osobitného opravného prostriedku nemôže byť podmienené tým, že dotknutá osoba je pozbavená slobody, ani tým, že dotknuté rozhodnutie o odovzdaní má byť bezprostredne vykonané.

SÚDNY DVOR
EURÓPSKEJ ÚNIE

Riaditeľstvo výskumu a dokumentácie

Marec 2024